

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy óra . . . 2 » 85 »
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. ítélőtábla épületével
szemben,

hová az előfizetések és a
lap szétküldésére vonatkozó
fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. tábla átellenében,
hová a lap szellemi részé
illető minden közlemény in-
tézendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.

Karácsonyra.

Pécs, 1897. december 24.

Négyezer esztendeig vártak az emberek a Megváltó születésére, míg végre megszületett az Ige, az Eszme, melyet azóta a keresztényvilág minden esztendőben megünnepel, mint a béke és szeretet ünnepét. A nemzetek életében a béke a fejlődés, a virágzás és erkölcsi sikerek boldog korát jelenti. Ha magunkba szállunk e szent napon s tudatára ébredünk, hogy állami életünkben nincsen béke, hogy az egyenetlenség szikrája minden percben kítörésre készítheti a sok fölhalmozott gyúanyagot, önkéntelenül is előtérbe nyomul a kérdés, miért van földülva Magyarország békéje, miért kell folytonosan rettegnünk, nem koboztatik-e el már holnap az a kis alkotmányosságunk, melyet Bécs egyik szorult pillanatában engedélyezett nekünk?

Háromszáz év óta folyton Bécsesell állunk ádáz küzdelemben, mely megsemmisíteni törekedett nemzetiségünket, amely úgy bánt velünk folytonosan, mint meghódított tartománygyal, amely békóba verte a szabad gondolkodást, nagyjainkat különféle hiúsági igények kielégítésével magához láncolta s ily formán a magyar nemzet millióit kényszerítette idegen érdekek szolgálatába, akit megkímélt a vérpad, azt idegen csatamezők halmai fogadták

magába. Mert bécsi irások szerint a magyar már születésekor pártütő, lázadó és azzal úgy kell elbánni, amiként elbántak volt a multban.

A Gondviselés örködött fölöttünk, hogy el nem pusztultunk, sőt a vasvessző nyomása alatt nemzetünk szívóssága kiállotta a tűzpróbát. Így esett aztán, hogy a szétmálló Ausztria bennünk látta egyedüli megmentőjét 1866-ban, amit követett a kiegyezés. A törvények meghozattak, a megkoronázott király Isten szabad ege alatt, a feszülettel kezében, esküt tőn azok megtartására: következőleg az a lázadó és lázító, aki kételkedik ebben a királyi esküben.

Nos, a kiegyezés harmincadik esztendejében megesett az a furcsaság, hogy a király egyik fő-főtanácsosa, a magyar miniszterelnök, miután minden furfangjából kifogyott, hogy az ellenzék a kiegyezés megújítására rábírja, a király palástja mögé bujik és azt jelenti ki az országgyűlésen, hogy a király az, aki nem akarja a provizóriumos javaslat módosítását. Mivel pedig a szentesített törvények szerint a vám- és bankközösség január 1-én Ausztriával megszűnik, az ellenzék álláspontja egyedül a helyes, amely követeli az önálló berendezkedést.

Ki hát a lázadó, az ellenzék-e, vagy a miniszterelnök? Ha egy új Cicero találkoznék, bizonyára így kezdené moderni-

zált beszédét az ókori mintára: Meddig fog még Excellenciád türelmünkkel visszaélni? . . . Megtette Bánffy b. azt, amire még magyar ember sohasem volt képes, hogy arcpirulás nélkül kijelentette a nép képviselőinek jelenlétében, hogy erősebbre akarja összehuzni a kapcsolatot köztünk és Ausztria között. Pedig hát mi oly sziámi ikrek voltunk 30 esztendő óta, akikből az egyik — Ausztria — ma már kadáver. Bármilyen fájdalmas is legyen nekünk az amputáció, de egy holttesthez csak nem köthetjük további életünket, mert mi élni akarunk.

Elsáppadtak a legcsökönyösebb mameelukok is e kijelentés hallatára. Most már ők is tisztában vannak vele, mire készül Bánffy b., az utolsó alkotmányos miniszterelnök. Olyasmire, hogy szélnek eresztheti pretoriánus gárdáját, nem lesz reájok több szüksége, mert következik az önkény uralma, a zsarnokságé, midőn csak a parancs a törvény és a szolgák engedelmeskednek.

A válságok egész sorozata készül a nemzet nyakába szakadni és végre tehát elérkezett az ideje, hogy oly sok idő multán érvényesüljön ennek a sokat szenvedett nemzetnek igazi akarata és hogy talpára álljon valahára a feje tetejére állított alkotmányosság. Hisz, ha most sem kap támogatást a nemzet akarata, mely most legsürgősebben az osztrák gyámokodás alól akar szabadulni, akkor kétféle baj követ-

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

Heti krónika.

— A »Pécsi Figyelő« eredeti tárcája. —

Hogy mi történt karácsony hetében:
Azt mondaná el most szerény dalom;
Hanem a tűzfasip, hejh, kérem szépen,
Nem szól ám mindig, bár van alkalom.
S mert e héten megkezdődött a tél és
Hideg volt, sőt erősen havazott,
Szegény kis sipom hangját ne is féljék,
Mivel, megvallom, bizony befagyott!

Nem is a sipom zengi így tehát el
E hétnek a rövid történetét,
Sirjuktól a napokat felidézem:
Maguk mondják el, mit hozott e hét;
Ők álljanak a publikum elébe
S mindegyik mondja el történetét —
Így, a mi történt karácsony hetébe',
Ki sem vonja kétségbe hitelét.

Elő tehát először is, Vasárnap!
Halljuk, kegyeddel ugyan mi esett? . . .
— En rajtam volt gyűlése kiscgazdáknak
És láttam fényes, szép estélyeket;
Mikor születtem, a tanítónőknek
Estélye állt a Katholikus Körben,
S hogy helyet kellett adnom a Hétfőnek:
A kör estélye végződött előttem.

A kormánynak nem hoztam segédelmet,
De hő reményre keltém Apponyit,
A ki, ha az obstrukció nem enged,
Még elmondhatja, hogy — hajnalodik.
Cucilistáknak jó Samassa érsek
Beszédét hoztam ajándékba én,
A kik előtt nincsen más, csak közérdek —
És élőködnék a köz érdekén!

Velem történt, hogy a derék, jó százok
Megorrolának a törvény miatt
És elhagyták nyomban a kormánypártot,
Engedvén-az »óh nép« parancsinak.
Fiumében megvolt a választás is
És győzött az autonomia —
Hiába küldték oda gróf Szapáryt:
Csak nem lehet rendet csinálnia!

És átengedtem helyem a Hétfőnek,
Utánam hát most már beszéljen ő . . .
S ime, jelével a sáros időnek,
Ködös, borongós nap lép már elő.
És szól: Velem kezdődött meg a vásár,
A mi karácsonyt megelőzni szokta,
Akár ha száz vásárt is sorba' járnál,
Még sem találnál ily vásárosokra!

Kiegyezésnek s provizóriumnak
Sorsa felett alkudtak má' ma is,
Mint a kufárok alkudozni szoktak
S hol a portéka nem jó, de hamis;

Az egyik enged, a más meg sokalja
S a gseftből végre semmi sem leszen —
A sok beszédnek mindig sok az alja
S a kormánypárt beszél, de nem teszen.

És majd megérjük, hogy sebesülés lesz
A vége ennek is, mint az vala,
A párbajnak, a mi miatt ülésez
Egy délelőtt derék Juszticia
S íteletet hoz, mit az elítéltek
Köszönettel fogadnak, úgy bizony;
A híres affér ezzel ére véget —
És szent a béke, bár nincs jó viszony!

S a Kedd szól erre: Velem is csak így van;
Obstrukcióról bárha hirdetik,
Hogy nemsokára benne lesz a sirban,
Meghal, mielőtt meg sem születik, —
A kormánypárt és ellenzék között nincs
S nem is lehet sohasem jó viszony,
S a bizalom ámbátor drága egy kincs,
Egymásnak hinni nem fognak bizony!

Mohácson ma egy molnárt kiraboltak
S agyonverték fejszével a szegényt;
Pécsváradon felköszöntöket mondtak
És banketteztek ős szokás szerént,
A főispánt vendégül fogadván,
Miként a többi járás-székhelyek —
Hisz meg van írva: szenvedett sokat már
Ez a nép, hát mulathat keveset!

lehetnek be: vagy az, hogy a kormány uralkodik, vagy az, hogy az uralkodó kormányoz. Mindakettő ki van zárva egy alkotmányos államban, s hogy ilyesmire az agyonkormányzott népnek mi lesz a felelete, azt a királyi ügyészségre való tekintetből elhallgatjuk.

A nemzet nyugodt lélekkel bizott meg a kiegyezési törvényben és az abban lefektetett fontos jogában, amely eddig ott szunnyadt a törvénykönyvben, de azzal a rendeltetéssel, hogy aktív életre ébredjen mihelyt az ország létérdekének szüksége támad fogamatjára. Bánffy b. tabula rasa-t csinál ebből a királyi esküvel is megerősített törvényből s a most fölébredt nemzeti jogot azzal rémitgeti, hogy agyonüti, ha moccanni mer.

Hogyan bizték aztán a nemzet törvénybiztosította jogaiban, ha az a hűtlen sáfár, akire törvényeink végrehajtása bízva van a királyi kegyelméből és a nemzet birkatürelméből, most ezt egyszerre konfiskálja? Így öldösték ki kormányaink — a többiek sem voltak különbek, csak óvatosabbak és udvariasabbak — a nemzetből a törvényekbe vetett hitet, mely az abszolutizmus előnyomulását készítette elő 30 év óta. A nemzet elaljasodása, vagy az anarkia lehet csak a legközelebbi felelet Bánffy báró legujabb inzultusának, ha express uton el nem távolíttatik helyéről. Ez lenne a magyar nemzetnek igazi karácsonyi ajándéka.

A művelt külföld, amely elfogulatlanul, pártszenvédély nélkül ítéli meg viszonyainkat, élénk figyelemmel kíséri azokat a küzdelmeket, amelyeket a hazafias ellenzék folytat hazafiatlan kormánya ellen. A világsajtó egyik legtekintélyesebb lapja, a „Kölnische Zeitung“ nemrégiben a következőket írta rólunk:

„A véletlen Magyarország segítségére jött; a gazdasági, sőt az állami függetlenségéhez való joga kétségtelen. Ha ma erős és öntudatos Magyarország lenne, Kárpátoktól az Adriáig hangzanék a perszonális unió köve-

telése. E helyett országszerte bátortalanságot látunk. Senki sem meri azt mondani, hogy perszonális uniót óhajt, még csak a gazdasági függetlenséget is alig merik követelni.“

Orcapirulással olvashatja minden magyar ember e kijelentéseket, akinek ereit a független Magyarországért lüktető vér duzzasztja. Míg a szomszéd Ausztriában a német és szláv elem közti óriás harcban oly tüzzel lángol a fajszeretet, hogy ennek lángjai harminc éves alkotmányt perzselnek föl; nemzeti létükért, az államban való hegemoniáért oly elszánt csatát vívnak, hogy a világ bámulja őket. Közvetlen szomszédságunkban a kicsi Románia és Szerbia független királyságokká lettek; országok lesznek, országok vesznek, máról holnapra örökéletűnek hirdetett alkotmányok dülnek romba és csak a magyar ne értené meg a kor intő szavát?

Bánffy b. vabanquet játszik a nemzet jogaival, saját előnye az ő mindene, ezért képes feláldozni feltékenyen örökölt jogainkat. Mozduljon meg az ország, követelje mindenekelőtt az ő eltávolítását, követelje oly erővel és elszántsággal, hogy ne csak Bécs, de az egész művelt külföld tudja meg, hogy Rákócy és Kossuth földje nem a gyávák, hanem a bátrak hazája.

Költőink, íróink csak hazaszeretetre ösztönöztek bennünket, föl tehát, érvényesüljön ez a szeretet, a szeretetnek mai szent ünnepén, lobogjon fennen, tegyünk nagy fogadást, hogy minden tettünkkel igyekezzünk fogunk hozzájárulni a független Magyarország megteremtéséhez, hogy ne legyen okunk fölkiáltani a költővel:

„Szár az ágon hallgató ajakkal mindig ültök csüggedt madarak?“

Hirek.

Pécs, 1897. december 24

Es is kriszkindli.

Didergő, mezitlábos alak lépett be ma reggel a rendőrkapitányhoz. A kapitányt elfogta a nevetés, de felül kerekedett benne a szánalom.

— Hát maga mit keres ilyenkor az utcán mezitláb?

— Éppen azt!

— Mit azt?

— Hogyne járjak mezitláb.

— Nem értem.

— De értem én, instálom alásan. Ugy esett, hogy ellopták a csizmámat, a tolvajt jöttem keresni ide.

— Ide? A tolvajt?

— Bocsánat tekintetes ur, csak úgy értettem, hogy majd itt megkerestetik a gazembert.

— Az más. Kire gyanakszik?

— Hát ugy esett az kérem, hogy mulattunk.

— Ahá!

— Igenis kérem, aztán . . . aztán, hát kérem . . .

— Csak ki vele, na!

— . . . Hát berugódtunk egy kis kissé, aztán mire felébredtem reggel . . .

— Hol ébredt fel?

— Az asztal alatt instálom.

— De hol?

— Hát a korcsmában, kérem.

— Ugy?

— Igen instálom, oszt se csizma, se pénz, se cselédkönyv — mikorra felébredtem.

— Hát nem volt a lábán a csizma?

— Ott volt az, de lehúzták!

— Kire gyanakszik?

— Hát kérem, nem is tudom, hogy hívják azt a cimborát kivel mulattam. Mágocsi legény.

— Hát azt hiszi, hogy a cimborája vitte el a csizmát, meg a cselédkönyvet?

— Ugy lesz valahogy. Kérem alázattal kikutatni, mert nem állhatok szolgálatba. Aztán meg — majd megvesz az Isten hidege és még ilyen kriszkindlit se kaptam soha, pedig már megértem sok karácsonyt!

Azzal fogta a kalapját és becsapta az ajtót maga mögött.

Napirend 1897. december 25-én, 26-án és 27-én.

Naptár: szombat, dec. 25. — Róm. kath.: Nagy-Karácsony. — Prot.: Karácsony. — Görög-kel. (dec. 13.) Eusztrát. — Zsidó: Kislev 30. — Nap két 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 56 perckor. — Hold két 8 óra 58 perckor reggel; nyugszik 6 óra 1 perckor. este. — **Vasárnap,** dec. 26. — Róm. kath.: István. — Prot.: István. — Görög-kel. (dec. 14.) Tirus. — Zsidó: Tebeth. — Nap két 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 57 perckor. — Hold két 9 óra 30 perckor; nyugszik este 7 óra 24 perckor. — **Hétfő,** dec. 27. — Róm. kath.: János. — Prot.: János. — Görög-kel. (dec. 15.) Elentér. — Zsidó: Soth. Cheu. — Nap

Rip-Rippet adták a színházba má'ma,
Szőke Kató is debütírozott

A fővárosba fent, a Vigszínházba' —
Rég jóslak: a siker bizonyos;

S bevált a jóslat, a szőke Katónak
Históriája könyveket facsart,

Bár e világba modják nem valónak:
Az eszmény él s hatalma egyre tart!

Szerdán volt első karácsonyfa-ünnep;
A kik a humanizmusnak terén

Jótekonyságukkal mindig kitűnnek,
Azoké volt ez a szép ünnepély.

A jótekonny nőgyelet mert barátja

A segítségnek, főkép hogyha gyors —
S megenyhüle sok özvegy és sok árva,

Kinek a bajban fájó könyve folyt.

Velem más nem is igen történt.

Hiába vártak kibontakozást

S egyezségért maguk hiába törték,

Módot biz erre senki sem talált.

Hiába volt az ünnepi szünetnek

Az elvesztése s minden más hiába:

A kompromisszum meg ma sem születhet

S a béke napja nem süt a kormánya.

Különben én havat is hoztam ám a

Vén föld fölé, mely kéreggé fagyott

S ha a karácsony fehér lesz: a pálma

Enyém legyen, mert má'ma havazott.

S ma indul szét a jó ujságlapoknak
Krisztkindlije, a vaskos kötetek;
Bár volt olyan is, ki az olvasóknak
Kötet helyett ígért szép — kötelet.

Kérdezzétek utánam, a ki most jön,

A hideg, fázós, vén *csütörtököt*:

Hogy nem próbálták mostan is meg többször

És akadályba vaj' nem ütközött,

Hogy helyreálljon az a régi béke,

A parlament mikor csakis — szavaz

S a tárgyalásoknak mégis a vége

Az lett, hogy az egészség elmaradt!?

És szertementek a honnak atyái,

Élvezni a nyulfarknyi szünetet,

Mit engedett a megszorított Bánffy,

Kinek nyugodni még most sem lehet;

Még most is azzal kell neki törődni,

Hogy hát mi lesz s vajjon hogyan leszen —

Eddig se voltak sokan az irigyi

S most nem kívánja sorsát senki sem.

De Khinaét se, mit két részről ére

Krisztkindliké mostan a szörnyű baj,

Mert Port-Arthur kerüle muszka kézbe

S a porosz lett ősi Aj-Haj-Waj.

Az európai egyensúly ime

Ezzel megint esett egy jó nagyot, —

De nem mozdul meg a kinézer szive:

Ölbe tett kézzel lopja a napot.

Pénteken tarták az Ádámok s Évák
Névnapjukat; voltak is elegen.

Advent utolsó napja is hát bévált

S tőlünk immáron ő is elmegyen.

Előbb azonban megérte, hogy végre

Megnyilt odakünn a korcsolyapálya

S a siklósi-utcán ki a jó jégre

Sietett Pécsnek szép asszonya s lánya.

Hanem a péntek büszkén szólhat igen;

Én máskép is nevezetes vagyok;

A mi kitartott egész héten hiven,

A kompromisszum végleg befagyott.

S a honatyáknak óh ez a karácsony

Békét s nyugalmat nyújt csak keveset;

Jégbehütve üléseztek a nyáron

S most alig kapnak egy kis meleget!

Felujítottam sok édes emléket,

A mi a multban messze tovatűnt:

Mi jó királynénk ma lett hatvanéves

S imádkozának érte mindenütt;

Be e hetet igaz könyörgés zárta,

Hogy rá az égből minden áldás szálljon.

. . . S péntek is elmúlt s belépvén nyomába

A szombat szól: Velem jött szent karácsony!

Kövágó Örs.

kél 7 óra 33 perckor: nyugszik 3 óra 58 perckor délután. — Hold két 9 óra 54 perckor délelőtt; nyugszik 8 óra 44 perckor este.

Időjárás: hőmérséklet 2 Celsius fok hideg; légnyomás 754. — Kilátás: a központi meteorológiai intézet jelzése szerint jelentékeny csapadék nélkül fagy és ködös idő várható.

Műkedvelő előadás a Kath. Legényegyletben vasárnap délután 5 órakor.

Izraelita hitközség rendkívüli közgyűlése vasárnap d. e. 10 órakor.

Városi közgyűlés hétfőn d. e. 9 órakor.

Színház: szombaton d. u. »Hófehérke«, este »Ördög mátkája.« Vasárnap d. u. »Trilbyk«, este »Ördög mátkája.« Hétfőn »Dolovai nábob leánya.«

— **Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk lapunk olvasóinak, munkatársainknak és jóbarátainknak.**

— **(Karácsonyi mellékletünk.)**

Lapunk mai számához nyolc oldal karácsonyi mellékletet vesznek olvasóink, melynek tartalma a következő: 1. »Don Juan karácsonya«, költemény, *Honthy* Istvántól. 2. »Vigasztalás«, mutatóvány *Bartha* Miklósnak most megjelenő »Hangulatok« című könyvéből. 3. »Az utolsó családtag«, *Bartha* Mariskától. — 4. »A ki nem tud szeretni«, *Molnár* Józseftől. — 5. »Örökké ifjú«, *Sárosfalvitól*. — 6. »Karácsony-est«, *Scossa* Erzsikétől. — 7. »Emberi nagyság«, franciából fordította *Balogh* Istvánné. — 8. »Egy karácsony-est«, irta *Göndör* Sándor. — 9. »Karácsonyest a francia és angol szalonokban«, *Bourget* után fordította *Kovács* Julia. — 10. »Csalódás«, költemény *Tétsi* Istvántól. Lapunk mai száma különben 20 oldal.

— **(Karácsony.** Itt van a szent karácsony ünnepe, mikor a Megváltó születik a világra és felzendül az ének »Dicsőség istennek a magasságban s békesség a földön a jóakaratu embereknek!« Szent karácsony ünnepe, a szív és szeretet ünnepe, mikor egyformán ünnepel a szegény és gazdag, az ifjú és az agg. Templomainkban mindkét nap ünnepies istentiszteletek tartatnak a szent karácsony emlékére.

— **(Városi közgyűlés.)** Pécs város köztörvényhatósági bizottsága hétfőn, folyó hó 27-én délelőtt 9 órakor rendes közgyűlést tart. A tárgysorozat 30 pontból áll s a fontosabbak a következők: miniszteri leiratok és rendeletek, köztük belügyminiszteri leirat a helypénzszedési díjtételeknek 1898. évre való kiterjesztése, a behozatali vám tárgyában hozott közgyűlési határozatra és a Pécs—Bonyhádi—Gyönki helyierdekü vasut kiépítésére a város közönsége által megszavazott hozzájárulás tárgyában. Igazoló bizottság jelentése a III-ik választó kerületben bizottsági tagul megválasztott *Krausze* Ignác ur igazolásáról. Tanácsi előterjesztés az igazoló választmányba kiküldendő 5 tag, a közigazgatási bizottság kebeléből folyó év végével kilépő 5 tagnak, a skontialis bizottságnak, a hegyrendőri bizottságnak megválasztása iránt. Tanácsi előterjesztés a községi iskolaszék újboli megalakítása iránt. A pénztári ellenőri, iktatói, két negyedmesteri és anyakönyvi irnoki állásoknak választás útján való betöltése. Magy. kir. államvasutak válasza a siklósi-utcai pályaszinbeni vasuti átjáró megszüntetése tárgyában hozzá intézett megkeresésre. Tanácsi előterjesztés az egyik kultur mérnöki hivatalnak Pécssett leendő felállítására érdemében intézett

feliratnak megújítása iránt. Tanácsi előterjesztés a belvárosi templom tetőzetének helyreállítása érdemében. Tanácsi előterjesztés a szigeti külvárosi plébániai templom chorusa helyreállítási költségeinek viselése iránt. A borellenőrző bizottság szervezete és ügyrendje tárgyában alkotott szabályrendelet tárgyalása. A burkoló és kövezőtégla, úgy a tetőcserép méreteinek megállapítására vonatkozó szabályrendelet tárgyalása. Az országos magyar bányászati és kohászati egyesület válasza az 1898. évi vándor-gyűlésnek Pécssett leendő megtartása tárgyában a város közönsége részéről intézett meghívásra. *Zavaros Péter tanácsnok kérelme nyugdíjaztatása iránt.* Végül Zólyom vármegye átirata az 1848-ik korszakalkotó törvények félszázados évfordulójának megünneplése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratának pártolása iránt.

— **(Az utolsó rorate.)** A harangok hívó szavára ma reggel utolsó hajnali misére gyűltek össze a keresztény hivek a templomokban: ma volt az utolsó rorate. Letelt az advent, az urjövét négyhetes böjtje, a mely idő alatt november 27-től kezdve minden nap összegyűltek a hivek, hogy dicsérjék Máriát, az Isten anyját és várják az ur Jézust, az isten fiát, ki eljött karácsony estéjén és elvette a világ bűneit.

— **(Thea-uzsonna.)** A jótékony nőegylet holnapután (vasárnap) délután 5 órakor thea-uzsonnát tart Deák-utcai helyiségében. A kétnapos karácsonyi ünnepek alkalmából remélhetőleg kellemes találkozására lesz e thea-uzsonnán az ünneplő közönségnek. A műsor most ismét sok élvezetet ígér, mert — mint egyszer már jeleztük is — *Taky* Gyula és neje szül. *Schlauch* Anna urnő fogják Abt »Szép tavasz« c. duettjét előadni. Lesz különben tréfás karácsonyfa is s így kedélyességben sem lesz hiány. Az uzsonna most is a nőegylet népkonyhája javára rendeztetik. Beléptidij személyenkint 1 korona. Lesz cigányzene is s így a tánc sem fog elmaradni.

— **(Hálaadó istentisztelet.)** A pécsi izraelita hitközség holnap (szombaton) az emancipáció évfordulóját hálaadó istentisztelettel üli meg. Az istentisztelet délelőtt 10 órakor lesz, melyen *Perls* Ármin dr. főrabbi fog alkalmi szónoklatot tartani arról a nagyjelentőségű eseményről, midőn az izraeliták polgári és politikai jogok tekintetében egyenjogusítottak.

— **(Szegény iskolások felruházása.)** A pécsi összes közs. népoktatási tanintézetekben összesen 631 szegény tanuló részesült ruhanemű ellátásban. Kiosztatott 273 pár férficipő, 105 kabát, 190 női magas fűzőcipő, 77 női kabátka, 55 szoknya, összesen 1605 frt 60 kr. értékben. Ez összeg fedezetet nyert a Pécsi Takarékpénztártól 200 forinttal, neh. *Koncz* György pécsi polgár alapítványa kamataiból 80 frttal és a város közönsége 1325 frt 60 krral. Ezen kívül jótékonyágot gyakorolt a *Nőegylet*, mely mintegy 40 gyermeket látott el különféle ruhaneművel; továbbá *Zsiga* Lászlóné urnő, ki minden évben hozzájárul a nemes cél előmozdításához, így az idén is 24 leányt ruházott föl és 6 fiúnak kabátot és cipőt adott s még jelentékeny mennyiségű apróbb ruhaneműt. A szegény tanulók fölruházása az idén 12 frttal kevesebbet tett ki, mint

a múlt évben, dacára annak, hogy az idén többen részesültek e jótéteményben, hanem még sokkal jobb minőségű kabátot nyertek, mikre *Krausze* Ignác vállalkozott s melyek az eddigieknél sokkal jobban beváltak. Így a cipők is jobbaknak találtattak, miket *Poszek* Vilmos és *Fábiáncsics* állítottak elő. Mindeme haladás *Schneider* István felügyelő évről-évre nyilvánuló szívós törekvésének tudható be, ki a ruhátlan szegény iskolások jobb ellátása érdemében minden befolyását érvényesíti.

— **(Karácsonyfa ünnepélyek.)**

Az árva gyermekeknek is meghozta karácsony előestéje a kriszkindlit, melyre már olyan régen várnak, melyre olyan sokat készültek. A megyei árvaházban 3 órakor kezdődött az ünnepély, melyen ott láttuk *Trixler* Károly alispánt, *Jeszenszky* Lajos árvaszéki elnököt, *Koszits* Kamil főjegyzőt, *Salamon* Ferenc kir. tanfelügyelőt, dr. *Rónaky* Kálmán árvaszéki ülnököt és *Keller* István várnagyot. A szép nagy karácsonyfa apró, színes gyertyáival, fényesen kivilágítva mosolygó, bámuló kifejezést csalt a kis árvák arcára, kik vágyó szemekkel tekintettek a felhalmozott ajándékokra, de azért nem jöttek zavarba, hanem szépen, értelmesen szavalták el betanult verseiket ügyesen mondották el szerepüket a vallásos tárgyú jelenetekből, különösen a 2-ik szám szereplői Éva, Ádám és a sátán személyesítői váltak ki értelmes, ügyes játékkal és szavalatukkal. A Rudolfinumban is szép karácsonyfa volt felállítva s itt is ügyesen adták elő a kicsinyek betanult szerepeiket. Itt megjelentek *Aidinger* János kir. tanácsos, országgy. képviselő, *Majorossy* Imre polgármester, *Kelemen* Gyula nyug. főorvos, *Salamon* József kir. tanfelügyelő, *Kerbolt* Pál kórházi gondnok. Mivel az ünnepély 4 órakor kezdődött s lapunk zárta előtt az ünnepély nem végződött, nem adhatunk róla bővebb tudósítást, mint azt egy rendesen jó értesülésekkel bíró laptársunk már ma reggeli számában tette; annyit azonban konstatálunk, hogy az árva gyermekeknek is örömet hozott városunkban a karácsony.

— **(Áthelyezés.)** Az »Első magyar biztosító társaság« igazgatósága *Bittó* Béla, pécsi kerületi kárbecslőt, jövő évi május 1-én kezdődő hatálylyal a budapesti központba kárbecslőnek áthelyezte. *Bittó* Béla — ki lapunknak is élénktollu munkatársa, ő írja a Sárosfalvi álnév alatt időközönként megjelenő szellemes tárcacikkelyeket, a pécsi társaságnak kedvelt alakja, kinek bekövetkezendő távozását velünk együtt bizonyára sokan fogják sajnálni a pécsi közönség sorából.

— **(Katonai hír.)** A honvédelmi miniszter áthelyezte a közös hadsereg tartalékából dr. *Schmidt* Antal, dr. *Molnár* Elek és dr. *Vajda* Vilmos tartalékos segédorvosokat és dr. *Spitzer* Ármin gyógyszerész-gyakornokot a pécsi 19-ik honvédegyezredhez; *Horváth* Sándor dr. t pedig a budapesti első számú honvédegyezredhez. *Fürst* Ede dr., pécsi 19-ik honvédegyezredbeli főorvos a honvédség kötelékéből elbocsátott.

— **(Segélydíj kiosztás.)** Végeredményében messze kiható üdvös célu alapítványt tett néhai *Farkas* István volt pécsi ügyvéd a többi közt, a szegényiskolások gyermekekre való tekintettel. Ez alapítvány *Farkas-Raskó*

cimen kezeltetik és évi kamatai szegény iskolások közt osztatik ki évenként az alapító nagylelkűségéből. A napokban *Schneider* István a pécsi népoktatási intézetek felügyelő igazgatója osztotta ki az alapítvány 150 frt. évi kamatát 10 szegény sorsu gyermek közt egyenkint 15 frtot juttatván. A kiosztáskor, melyet intézetről-intézetre teljesített a felügyelő az alapító levél értelmében a hagyományozó emlékéit felújította, hálás méltatással a jutalmazottak előtt. Meglátszott, mily jótétemény volt az most karácsony előtt télviz idején a nyomor enyhítésének szolgálatában. Városunkban a folyton szaporodó szegényeknek nagy áldás lenne, ha azon mértékben teremnének ily nagy lelki Farkas-Raskó-féle jótékony alapítók.

— **(Tudorráavatás.)** Vasvári *Vasváry* Ferenc budapesti ügyvédjelölt földink f. évi december hó 24-én a budapesti m. kir. tudományegyetemen a jogtudományok doktorává avattatott.

— **(Autonomiai választás.)** A mohácsi autonomiai választó kerületben lassankint már végződnek az autonomiai képviselőválasztások. A kilátások *Kanócz* Istvánnak kedveznek, a ki az első alkalommal csak azért került ki vesztiesen az urnából, mivel a mohácsi és kémendi egyházkerületek erősen biztak egymás támogatásában. Azonban, mint az események is beigazolták, csalódtak. Most, a másodszori szavazásnál, csaknem megkétszereződött a szavazók száma. Így Babarcon is, a mely plébániának hivei közül (*Kis-Nyáraddal* és *Liptóddal*) 221-en szavaztak egyhangulag *Kanócz* Istvánra.

— **(Eljegyzés.)** *Negele* Ferenc, pécsi lakos, eljegyezte *Bartal* Erzs. k. a.-t Kaposvárról.

— **(Névmagyarosítás.)** *Geisz* László faddi lakos, úgy a maga, mint *kiskoru* József és *Elvira* gyermekeinek vezetéknévét belügyminiszteri rendelettel Gözsyre magyarosította.

— **(A „Pécsi Tanító-egylet“)** tegnap — hosszú szünetelés után — igen látogatott gyűlést tartott *Schneider* István elnök vezetése alatt. *Schneider* István elnök megkapó színekkel ecsetelte az egyleti élet tespedésének okait. Rámutatott leplezetlenül ama visszásságra, mely még mindig fenáll s dacára annak, hogy a tanítói álláson anyagilag némiképp ha segítve is van, azért mégis sok a kívánni való s nem áll arányban a megvalósított cél fontosságával. Neheztelő visszaemlékezéssel utalt a Trefort-korszakra, mely teljesen megakasztotta a magyar népoktatási ügy fejlődését úgy anyagi, mint szellemi tekintetben. Megbénította a jóra való törekvéseket buzgóságukban, így nem volt csodálható, ha általános elkedvetlenedés vett erőt a tanítóipályán működő egyénekben. No de ez is elmúlt és egy jobb jövő hajnalodását lehet már is jelezni, *Wlassics* minisztersége óta, ki kellő érzéssel bírván a népoktatásügy fontosságát illetőleg, annak végrehajtó közegei helyzetén való javítás elől nem zárkózik el. A pénztárnok és elnök kezei közt levő pénztári adatok szerint az egyletnek 333.98 krja van elhelyezve a pécsi takarékpénztárban s a pénztárnok kezelése alatt 33 frt. A könyvtár állapota nincs a legvirágzóbb állapotban, mire nézve bizottság küldetett ki annak felülvizs-

gálására és rendezésére. Még 1889-ben kitűzött az egylet két pályakérdést, jutalmazással. Erre két pályamű ugyan be is érkezett, de mivel azok a feltételtől eltérőleg nem idegen kézzel irattak, hanem a szerzők sajátkezűleg írták, mint az írásról szerzőjüket könnyen fölismerhető művek az egylet elismerésének kifejezése mellett tulajdonosaiknak: *Repich* Vince és *Klingenberg* Jakab tagoknak visszaadattak. Elnök előterjesztést tett az iránt, hogy fentartassék-e az egylet továbbra is, vagy az újból a viszonyokhoz képest szerveztessék. Az egylet fenntartása mellett több lelkes föl-szólalás történt, hangsúlyozva annak szükségességét, mint szabad egyletnek létjogosultságát; így annak egészséges alapokon való szervezése és fenntartása egyhangulag határozatba ment. Elnök e határozatnak kijelentésével kapcsolatosan sok megszívlelni valót mondott különösen az ifju tanító nemzedékhez; mert szerinte nem elég névleg az egyesület számát szaporítani különböző magatartással, hanem önképzés, munkásság és tettvágy buzgó kifejtésével lépjenek az öregek nyomdokába. Adjanak több életjelt tevékenységükkel magukról és ezzel az egyleti életet vonzóvá és általán az egylet célját sikeressé tenni iparkodjanak. Mely elnöki kijelentéshez a gyűlés teljes mértékben hozzájárult. Kimondja továbbá az egylet, hogy a magyarországi tanítók országos bizottságának tagjaul magát felvéteti. Az eddig felszaporodott tagdíjhátralékok töröltetnek és 1898. január 1-től az évi tagdíj egy koronában állapított meg. A tisztujítás csak akkor fog megejtetni, ha az egylet létét biztosító tagjainak teljes száma aláírás útján biztosítva lesz. Végül az egylet teljes elismerést szavazott *Schneider* István elnöknek kitartó ügybuzgalmaért és tevékeny vezetéséért, melyet a nehéz időkben is mindenkor az egylet felvirágoztatása, függetlensége, a szabadeszmék érvényesítése érdekében önzetleül kifejtett.

(Népgyűlés a munkástörvény ellen.) A városi Tornacsarnokban vasárnap délelőtt 9 órákor népgyűlés lesz, melyen a munkástörvényt fogják megbeszélni s appellálni a munkásokra vonatkozó terhei ellen.

— **(Apácák jubileuma.)** A „Miaszszonyunkró“ nevezett apácarend alapításának háromszázados évfordulója emlékére holnap (szombaton) reggel 8 órákor ünnepies mise lesz az apáca-templomban, melyet *Hanny* Gábor apátkanonok tart.

— **(A pápa gyémántmiséje.)** XIII. Leó pápa újév napján üli meg hatvanadik évfordulóját pappá szenteltetésének. Ez alkalomból *Troll* Ferenc, káptalani helynök, most püspöki körlevelet bocsájtott ki, melyben elrendeli, hogy dec. 31-én este és jan. 1-én reggel a templomok összes harangjai meghuzandók és jan. 1-én a templomokban *Te Deum* tartandó.

— **(Személyi hir.)** *Kirchner* Béla, címz. felső kereskedelmi iskolai igazgató tegnap este a 8 órai vonattal érkezett Pécsre, hogy mint a miniszterium kiküldöttje jelen legyen a kereskedelmi iskolában ma folyó magánvizsgán. A pályaudvaron *Kondor* Béla felső kereskedelmi iskolai igazgató vezetése alatt dr. *Angyal* Pál, *Báthory* Ferenc és *Demeter* István tanárok fogadták, kikkel rövid ideig értekezvén,

Üszöghre ment, hol az éjet egy rokonánál töltötte és onnan jött be ma a vizsgák megtartására.

— **(Hitközségi közgyűlés.)** A pécsi izr. hitközség vasárnap délelőtt 10 órákor rendkívüli közgyűlést tart az izr. iskola nagytermében.

— **(Kriszkindli egy szolgabíró-nak.)** A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Jilly* Viktor, dárdai szolgabíró-nak, a kis-köszegi vizáradás alkalmával tanusított buzgó fáradozásáért — teljes elismerését kifejezve — 100 frt jutalomdíjat utalványozott.

— **(Kitüntetés.)** *Mauthner* Ödön hírneves magkereskedőnket ismét kitüntetés érte. Ugyanis a szerb udvar részére évek óta szállított kitűnő magvaiért karácsonyi ajándékkul szerb királyi udvari szállítótá neveztetett ki.

— **(A „szigetvári olvasó egylet“)** folyó hó 31-én Szigetvárott, saját helyiségeiben Szilveszter estélyt tart. Belépő jegy: személyenkint tagoknak 50 kr., nem tagoknak 1 frt. Kezdeté este pont 8 órákor. Műsor: 1. Felolvasás. Tartja: *Vagner* István. 2. Dalok. Előadja: *Vérffy* Vilma kisasszony és *Csizsár* József, hegedűn kíséri: *Kozáry* Ede. 3. Déli báb. Irta: *Karay* Vilmos. Előadják: *Hegyessy* Aranka k. a., *Gyika* Emil és *Vagner* István. 4. Melodráma: Előadják. *Hegyessy* Aranka k. a., *Szabó* Elvira k. a. és *Nicsovics* Sándor. Műsor után tánc. Szünóra alatt thea felszolgálás díj nélkül. Végül tréfás látványosságok.

— **(Tolvaj honvéd.)** Ma reggel nagy népcsoportot okozott az Irgalmasok utcájában egyik rőfő-áru kereskedés előtt, hogy ott egy közhonvédet rajtakaptak, mikor a bolt előtt kifüggesztett ruhaneműek közül egy meleg téliinget le akart emelni. Már le is emelte és szándékában volt tovább állni, mikor észrevették, feltartóztatták és egy rendőr segítségével el is vették tőle a lopott inget. Kár így nem származván a meghiusult lopásból, a kereskedő nem kérte a rendőrség előtt a tolvaj megbüntetését, nehogy az ajncelnben kelljen annak a karácsonyi ünnepeket eltöltenie.

— **(Verekedés.)** *Schäffer* József és *Kádár* Mátyás, Zidina-környéki munkások tegnap este összeverekedtek és már-már egymást fojtogatták, mikor végre rendőri közbelépés folytán abbahagyták a véresnek indult verekedést. Mikor kihallgatták őket, hogy miért verekedtek össze, azt adták elő, hogy egyikük azt állította, hogy ma lesz karácsony, másikuk pedig azt, hogy holnap és ezért vesztek össze. Hanem hát a rendőrségen ki is békültek, nehogy a bíróság elé jussanak az ünnep miatt támadt verekedés folytán.

— **(Pincebetörés.)** Bar.-Baánon *Leibing* József pincejét ismeretlen tettesek feltörték és az ott talált egy hordó bort, vasekét, fél zsák babot és egynehány poharat ellopták. A löherceglaki csendőrség nyomoz, de ezideig eredménytelenül.

— **(Halálosvégü játék.)** Megdöbentő szerencsétlenségről ad hirt dombóvári levelezőnk. Ugyanis Nagyszékely tolnamegyei községben *Knoch* János takácsmesternél voltak *Holt* János és *Neider* János mint tanoncok alkalmazva. Tegnap délután a gazdájuknak valami dolga akadván, elment hazulról, de erősen megparancsolta nekik, hogy dolgozzanak. Ámde alig huzta ki *Knoch* gazda a lábát, az

inasoknak kisebb gondjuk sem volt annál, hogy dolgozni kellene, hanem helyette játszani kezdtek. Holb azonban játék közben is kezében tartotta azt az élesre fent kést, melylyel munka közben a kenderfonalat vagdalta el. Egy darabig ment is a játék rendben, hanem egyszer Neider János oly szerencsétlenül talált Holbhoz ugrani, hogy annak a kezében tartott kése Neider baloldalába *markolatig hatolt be és keresztüldöfte annak szívéét*. Egy velőtrázó sikolytást hallatott csak és *azonnal meghalt*. A fonalgó kés tehát elvágta Neider életének fonalatát.

— **(A halál küszöbén.)** Ifju Dobos János, szabolcsi parasztleány, ma hajnalban kocsin Pécsre jött, azzal a szándékkal, hogy itt megpatkoltatja valamelyik kovácsnál a lovait. Mikor a Danitz-pusztán hajtott keresztül, egyszerre lovai meghorkantak valamitől, a mit az uton észrevettek s nem akartak tovább menni. A legény leszállt a kocsiról, hogy megnézze, mi van az uton és meglepetve látta, hogy egy szegényes ruházatu asszony fekszik ott. Próbálta ébresztgetni, de az asszony meg sem mozdult. Hideg is volt az egész teste és a jószívű legény átnyalábolván, feltette a kocsijárá s ott szalmával betakargatta. Aztán sietve kocogott befelé a városba s először is a városházára hajtott s ott elmondta, hogy mikép találta az asszonyt az uton. Az ötvenévkörű, szegényes ruházatu nő még akkor is mozdulatlanul, dermedt tagokkal feküdt s nyomban bevitték a városi kórházba, hol az orvosok konstatálták, hogy a szerencsétlen a megfagyás veszedelmének volt kitéve s ha a legény rá nem talál, ott fagyott volna meg reggelre az uton. Az élesztési kísérletekre magához tért, de csak annyit tudott mondani, hogy *Hillebrandt Teréznek* hívják s hogy hová való és mikép került a pusztára, arra nézve nem birt felvilágosítást adni. Legnagyobb valószínűség szerint elhagyatott, koldusasszony az ötven év körűli nő, a ki talán valahol többet szedett be a nyomorultak italából, a pálinkából, mint kellett volna és ezért dőlt el az uton, a hol megfagy, ha a legény rá nem talál és meg nem menti a halál küszöbéről. Most a kórházban fekszik.

— **(A felekezetenélküliség terjedése.)** Megirtuk a minap, hogy Pálfa tolna-megyei községben az ágostai evangélikus egyház kebelében terjed a felekezetenélküliség. Erre vonatkozólag megbízható forrásból most a következőkről értesülünk: Igaz ugyan, hogy terjed Pálfa a felekezetenélküliség, de nem az evangélikus egyházban, hanem a református egyház kebelében, a hol a lelkész népszerűtlensége miatt csakugyan 45 református — és nem evangélikus vallásu — egyháztag jelentette be felekezetenélküliségét. Hogy az evangélikusok temploma és iskolája üresen áll, annak egyedüli oka az, hogy tanítójuk november 3-án eltávozott s így tanító nélkül lévén, miután leányegyház, tehát helyben lelkészük nincsen, egyházi férfi hiányában vannak kényszerítve arra, hogy templomuk és iskolájuk üresen álljon. De hogy gyermekeik mégis oktatásban részesüljenek, a református egyházhoz fordultak, hogy engedné meg, hogy az a tiz iskolaköteles gyermek, a ki az egyház kötelékébe tartozik, az iskolájukba járhasson. A református egyház azonban, elég helytelenül, papjának közbelépése miatt ezt nem engedte meg,

noha ezt már pusztá reciprocitásból is meg kellett volna tennie, mert mikor nem volt református tanító, 1895-ben, az akkori evangélikus tanító: Turcár Mihály a legnagyobb készséggel oktatta a református gyermekeket.

— **(Adományok.)** A pécsi jótékony nőegylet karácsonyfájára *Zelms Mária* 5 frtot és a népkönyha javára *Germaun Borbála* Burghardt Antalné 5 frtot adományoztak.

— **(A Magyar Hirlap)** előfizetési prospektusát helybeli előfizetőink mai lapunkhoz mellékelve veszik. Ajánljuk figyelembe.

— **(Teljes üzletfeloszlás miatt)** ritka alkalom nyílik ékszerek, arany- és ezüst áruk rendkívüli jutányos beszerzésére a 30 év óta Budapesten Kossuth Lajos-utca 17. sz. alatt fennálló Benedek Gábor és Testvére ékszerész és órás cégnél. A legizlésebben és legdivatosabban készült ékszerekből, ezüst-árúkból, mint 13 próbás ezüst evőeszközök, gyertyatartók, girandolok, tálak, kávé- és theás-készletek, valódi svájci órákból felhalmozott áruk bámulatos olcsón, irott jótállás mellett vásárolhatók most ezen elsőrangú cégnél.

— „**Hangulatok**“ lesz a címe Bartha Miklós könyvének, mely a könyvpiacra karácsonykor fog megjelenni. Ez a könyv negyven darab prózában írt költeményt foglal magában ily címek alatt: *Virrasztás, A nő, Könyelműség, Cäsar győz, Ösapánk, Biróság előtt, Ki a hibás, Az árva, Tapasztalás, Verőfény, Télen, A magának való, Jutalom, Vigasz, A holnap, A szerencsétlen, A halál, Megváltás, Templomban, A költő sorsa, A költő hivatása, Elvézés, Pásztorház, Emlékezet, Otthon, Földéleten, Az árnykép*, stb. A ki Bartha vezércikkeit ismeri, az fogalmat alkothat magának arról, hogy mily nyelvezettel, mily szingazdag lestéssel és mily elragadó fantáziával vannak megírva ezek a költemények. A közönség körében szokatlan érdeklődést keltett az a hír, hogy Barthától szépirodalmi dolgozatok jelennek meg a könyvpiacra.

Barthát a *Magyarország* szerkesztősége birta reá könyvének kiadására, s a *Magyarország* most azzal kedveskedik olvasóinak, hogy Bartha könyvét díszes kiállításban karácsonyi és újévi ajándéku előfizetőinek ingyen fogja megküldeni. A könyvet mindenki megkaphatja, aki a *Magyarország*-ra egy negyedévre előfizet. Az előfizetési ár (3 frt. 50 kr.) bármikor beküldhető ily cím alatt: *Magyarország kiadóhivatala, Budapest, Sándor-utca 2. sz.*

Bartha művének bolti ára 2 frt lesz és külön is megrendelhető a *Magyarország* kiadóhivatalában.

— **Husz év** igen szép idő egy lap életében. Husz év alatt egész új nemzedék nő fel; politikai irányzatok támadnak és elbuknak annyi idő alatt. Annál szebb, ha egy lap támogat, diadalra segít politikai és társadalmi eszméket s hiven kitart mellettük. Jutalmát leli a közönség kitartó hűségében. Ily lap a *Pesti Hirlap*, mely újévvel immár huszadik évtolyamat kezdi. Tantoríthatlan hive volt mindig a szabadelvűségnek, lelkes terjesztője a demokrata felfogásnak. Szép diadalokat ért meg, melyeknek kivívásában nem csekély része volt s elnyerte jutalmát: *ma legelterjedtebb, legkedveltebb lapja Magyarországnak*. — Persze hozzájárult ehhez az is, hogy mindig hazánk legelsőrangú publicistái és szépirodalmi írói tudta megnyerni munkatársakul; és annyi kedvezményben részesítette közönségét, mint egy más lap sem. Most is — mint már évek óta — *díszes kiállítású naptárt kap ajándékba minden előfizető s azonkívül havonként naplójegyzésekre alkalmas füzetkét*. A *Pesti Hirlap* olvasni valót is legtöbbet ad valamennyi lap-társá közt előfizetőinek; naponként 20—24 oldalt, vasárnap és ünnepek alkalmával 32—40 oldalt. Vezércikkirói: Kenedi Géza, Beksics Gusztáv, ifj. Ábrányi Kornél, Balogh Pál, Vá-

zsonyi Vilmos, b. Josika Kálmán; tárcairói közül pedig elég legyen: Tóth Béla, Murai Károly, Quintusz (Kenedi Géza), Kóbor Tamás, Tömörkény István, Kálnay László, Krudy Gyula, Bede Jób, Gerő Ödön, D'Artagnan, Szabó Endre, Vértesy Arnold, Zempléni Árpád stb., neveit említeni. — A *Pesti Hirlap* előfizetési ára negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr., mely összeg a kiadóhivatalba küldendő ahonnan mutatványszámokat is lehet kérni. A Regénycsarnok most Lesucur érdekesítő regényét *„A legyőzhetetlen varázs“* címmel közli, melynek újévig megjelenő részét minden új előfizető külön lenyomatban kapja meg.

A *Pesti Hirlap* előfizetői kedvezményes áron rendelhetik meg a *Párisi Divat* című, díszes kiállítású, hetenkint megjelenő divatlapot, melynek ára negyedévre 2 frt; de a *Pesti Hirlappal* együtt rendelve csak 1 frt; úgy hogy a *Pesti Hirlap* és *Párisi Divat* együtt negyedévre 4 frt 50 kr. (Kiadóhivatal: Budapest, V., váci-körut 78. sz.)

— **Lapunk legközelebbi száma hétfőn este jelenik meg.**

Művészet, irodalom.

○ **Egy katona története.** Egy francia társas írócég darabját láttuk tegnap este, a mely azonban nagyon is német izű szentimentalizmussal van megírva. Hatását nem is téveszti, főképp olyan jó előadásban, mint a tegnapi volt, a mikor bizony az érzékeny, sőt az idegeket is próbára tevő jelenetekben ugyancsak törülgették szemüket a gyér közönség soraiban nemcsak a hölgyek, de még a férfiak is. *Csiky* játszotta meg a szerencsétlen katona történetét, oly megrázó drámai hatással, a mit ő is csak ritkán tud elérni. *Angyal* Ilka rövid szerepében is jó volt; a kis *Dobos* Pipike pedig elragadtatóan kedves s két felvonásra terjedő nem épen rövid mondanivalóját ritka értelmességgel adta elő. A nagy leánygyá lett *Adriennet Kovács* Mariska igen jól játszotta, valamint jók voltak *Bognár*, *Benkő* Jolán és *Bodroghy* is. *Andorfy* kezében volt az egyetlen derült színezetű szerep s ő mesteri tudással aknáztta ki szerepének előnyeit. Az összeloadás kezdetben dőcögött, de később rendes kerékvágásba jutott s bizony színészeink tegnap telt házat is megérdemeltek volna. (→)

○ **Az ördög mátkája.** *Géci* Istvánnak, a *„Gyimesi vadvirág“* szerzőjének, legújabb népszínműve, az *„Ördög mátkája“* kerül bemutatásra holnap (szombaton) este színpadunkon. Ez alkalommal közöljük az új népszínmű meséjét a következőkben: *Vermes Judit* az ördög mátkája. Ugy ragadt rá ez a név, hogy az oltárnál állott már a jegyesével s ott esett össze holtan a vőlegénye. A nép elkeresztelte az ördög mátkájának s odakerült *Bátor Márton* házához. *Bátor Márton* deres fővel vette el *Vermes Judit* testvérét, *Annát*. Szép asszony, fiatal is, de rossz a vére s nem tud neki parancsolni, mikor *Bátor Márton* fiát *Andort* látja. Szerelme nélkül ment az urához, s csak később látja, érzi meg, hogy igaz szerelme *Andorhoz* hajlitja. *Andorban* is felkerekedik a vér. Érzi ő is, hogy vonzódik *Annához* s karácsony estéjén meg is vallják egymásnak. Mindenki sejtí, hogy most már *Andor* találkat kér az asszonytól. Ugy is történik. Este, mikor a bethlehemesek eltávoznak, s a

ház népe is a szomszédba vonul vigadni, akarnak találkozni. Ám az ördög mátkája Judit örökös felettük. Üldözött, mellözött leány, de a szívében nagy a jóság, szeretet a ház népe iránt, kivált pedig testvére Anna iránt s meg akarja őt menteni. Mikor Anna várja a szeretőjét, előbb jó oda a testvére Judit és iparkodik a bűnös utról visszatéríteni. Hasztalan. Mikor visszatér Andor, karjai közé veti magát. Most már Judit Andor szívére beszél s mikor a család becsületét emlegeti előtte, akkor kijózanodik Andor és lemond az asszonyról. Menekülni akar, ámde jó az apja, aki már ugys gyanakszik a feleségére. Hirtelen Annát a belső házba küldik, az ördög mátkája pedig inkább magára veszi az ódiomot: maga mellé ülteti Andort és kérleli:

— Öleljen meg . . . Tegyen ugy, mintha szeretne . . .

Bátor Márton, amikor belép, meggyőződik arról, hogy nem az asszonyát szeretete el a fia. De szégyenének tartja azt is, hogy a leány szeretője Andornak.

— Nőül fogod venni Juditot! — parancsol rá az apa.

— Neje leszek — válaszol rá az ördög mátkája.

A második felvonásban lélektani okokkal akarja a szerző bebizonyítani, hogyan fordul el Andor szíve Annától és hogyan sikerül lassankint Juditnak Andort megnyerni. E felvonás szép, nagy jelenete: mikor Andor megvédi mátkáját a nép elől. A nép üldözi Juditot, hogy ne hordja a pártát, hiszen három év óta viseli, még sem ment férjhez. Bántalmazni akarják a leányt, de Andor megvédelmezi s a fiuból ekkor tör ki az érzés:

— Miért nem akarsz a feleségem lenni? Nem látod hogy szeretlek?

Megvallja szerelmét Anna jelenlétében. A felvonás ezzel a hatásos jelenettel végződik.

Anna szívében ég a szerelem tüze s ezt kioltani nem lehet. Az asszony leugrik a zuzó malom kerekéi közé s ezzel végződik a darab, mely bizonyára nagy hatást fog elérni nálunk is.

○ A „Magyarország“ politikai napilap ez idő szerint a legjobban szerkesztett lap az országban. Legelső rangú íróink és publicistáink ma kétségtelenül a Magyarországra irnak. Első sorban Bartha Miklós, az országnak ma legnagyobb tollu publicistája, továbbá Pázmándy Dénes, Hock János, maga a főszerkesztő Holló Lajos, Hentaller Lajos, Inczedy László stb. napról-napra a legélénkebbé és legelevenebbé teszik a magyar olvasóközönségnek ezt a kiválóan kedvelt lapját. A Magyarországon jelennek meg azonkívül Móra Istvánnak ország-szerte feltűnést keltő tárcái. Ugy, hogy a ki eleven, jól értesült és igazán első rangú hírlapot akar olvasni, az bátran a Magyarországhoz fordulhat. A „Magyarország“-ot nemcsak nemes, előkelő hangja, egyenes, nemzeti iránya és minden tekintetben hozzáférhetlensége teszi a magyar olvasó közönség előtt becsessé, hanem az is, hogy a család minden tagjának nyújt kellemes szórakozást. Tárcái, regényei, eleven hírei, párizsi divatlevelei stb. a legkedvesebb olvasmányt képezik. A Magyarországot az éjjeli postával küldetik szét, úgy hogy reggel már az ország legtávolabbi részeiben is ott van. Mily előny ez a hivatalnoknak, földbirtokosnak, kereskedőnek, iparosnak és minden intelligens embernek, hogy más lapokat megelőzőleg olvashatja már reggel mindazt, a mi az országban és külföldön történik. Az országgyűlést, a hivatalos közléseket, a bel- és külföldi törzsei zárlatokat, szóval mindazt, a mi nemcsak érdekes, de az illetőnek állására és

üzletére nézve is nagy befolyással van. Tudjuk, hogy mily előnyösen használják fel egyesek, ha valaki egy nappal, vagy fél nappal el van maradva az eseményektől. A ki ma egy fontos hírt előbb tud meg, az mérhetetlen előnyben van a többiek felett. A „Magyarország“ mindenkire nézve lehetővé teszi ezt a korai és megbízható értesülést. Ez biztosította a Magyarországot részére azt az óriási elterjedést, a minek ma örvend.

A „Magyarország“-ra legcélszerűbb postaltalványon előfizetni, akár egy óra, (1 frt 20 kr.) akár egy negyedévre, (3 frt 50 kr.) Cim: Magyarországi kiadóhivatala Budapest, Sándor-utca 2. A félévi előfizetési díj 7 frt, az egész évi 14 frt.

Szerkesztői üzenet.

R. E. Pécsvárad. Tudósítását ma kaptuk meg. Ilyen esetben kérünk nagyobb gyorsaságot; ezt már letárgyalták és el is felejtették!

Gabona-árak.

Hivatalosan feljegyeztettek Pécs szab. kir. város 1897. évi december hó 24. napján tartott hetivásárán.

Az árak métermázsánsként számíttatnak.

Buza új 12.20—11.40; kétszeres új 9.80—10.—; rozs új — — — —; árpa őszi — — — —; tavaszi — — — —; új — — — —; zab tavaszi 6.—5.70; búzáköny — — — —; kukorica új 5.40—5.20; kukorica ó — — — —. széna 1.50—1.20; szalma 1.—80.

Kinálat: gyenge, mintegy 150 gabona-kocsi volt a piacon.

Nyilt-tér.*)

MEGHIVÓ.

A pécsi nemzeti Casino
rendes évi közgyűlését
1898. évi január 9-én d. e.
11 órakor fogja disztermében
megtartani, melyre a Casino
tagjait tisztelettel meghívja
Pécs, 1897. dec. 24.

Kardos Kálmán

a nemzeti Casino elnöke.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal lelősséget a szerk.

Új találmány! Urak figyelmébe!

Szabadalmazva az összes államokban.

Kártyajáték-számjelző tábla

Kávésok és kaszinók figyelmébe!

A kártyajáték-számjelző tábla 12 □ ctm. nagyságu, emailírozott csinos kiállítású. Pótolja a krétát, mely a kártyát rongálja és a kezet piszkítja. Könnyen kezelhető. Tárli és Piquet játékot kedvelők kérjék kávéházban, kaszinókban a kártyajáték számjelző táblát. A kártyajáték-számjelző tábla megóvja a ruhát is a bepiszkítástól. Illusztrált prospektust díjmentesen küldök. Két darab, azaz egy pár kártyajáték-számjelző tábla ára 3 frt használati utasítással együtt. — Csomagolás 10 kr. Megrendelések a pénz előleges beküldésére, vagy utánvét mellett eszközöltetnek.

NAGY ISTVÁN

a szab. kártyajáték-számjelző tábla föltalálója és elárusítója

BUDAPEST, VII. Csömöri-ut 69. sz.

Főraktár BUDAPESTEN

Kertész Tódornál, Kristóf-tér.

Vidéki elárusításra főraktáros kerestetik.

Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF
kiadó.

Hirdetések.

A „SANTAL EGGER“

kiváló gyógyerejű készítmény. Feleslegessé teszi a Copaiavát és Cubebárt. Felülmúlja pontos és biztos hatásban cső, hólyag és vesebántalmaknál a külföldi gyártmányok legjobbját. A Hamamelis Injectióval egyetemben használva a legmakacsabb folyást megszünteti. 1 üveg (40 darab) ár a 1 frt 50 kr., a pénz előleges beküldése mellett postán bérmentve 1 frt 70 kr., 2 üveg 3 frt 20 kr., 2 üveg Injectio és 1 üveg Santal Egger bérmentve 3 frt 25 kr. Főraktár: Gyógyszertár a »Nádor«-hoz Budapest, VI., Váci-körút 17.

Kapható Pécsen: Sipőcz István, Zsiga László és Göbel Kálmán gyógyszerész uraknál.

Házak eladása.

Pécsen, Péter-utca 13. sz. alatti házak, az egyikben van 3 szoba, 1 előszoba, konyha, cselédszoba, szuterén és pincze. A másikban 2 szoba, 1 előszoba, szuterén, konyha és pincze és ezen házakhoz 300 □ öl háztelek.

Péter-utca 15. számú ház, mely áll 3 szoba, 1 alkoven, 1 előszoba, mosókonyha, éléskamara, pincze és 300 □ öl háztelek.

Péter-utca 17. számú ház, mely áll 3 szoba, 1 előszoba, konyha, éléskamara, pincze és 300 □ öl háztelekből. A házakban kut is van jó ivóvízzel.

Ezen házak jutányos feltételek mellett szabad kézből eladók. Értekezhetni Kontsetsko István tulajdonossal, Kaposvári-utca 13. sz.

8865. sz.

tlkv. 1897.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbíró, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Krausz Jenő ügyvéd, mint Buchwald Jakab közadós tömeggondnoka, kérvénye folytán a végrehajtási árverés Buchwald Simon és neje Buchwald Roza kopácsi lakosok végrehajtást szenvedettek ellen 14 frt 44 kr. tőke és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az árverést a kopácsi 291. sz. tjkvben felvett 1040. 1260. 1432 hrsz. ingatlanaira 436 frt kikiáltási árban, ugyanott a † 888/29. hrsz. ingatlanra 40 frt kikiáltási árban, a kopácsi 276. sz. tjkvben foglalt 141. hrsz. 82. sz. ház ingatlanára 2288 frt kikiáltási árban, a kopácsi 201. sz. tjkvben foglalt 414. 1354. 1589. 1591. hrsz. ingatlanokból a B. 343. és 344. tétel alatti 8/868. részre 246 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1898. évi február hó 4-ik napján d. e. 10 órakor Kopács községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 43 frt 60 kr., 4 forint, 228 forint, 80 krajcár, 24 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-a jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán a kir. bíróság mint tlkvi hatóságánál 1897. évi okt. hó 20. napján.

Maurer Frigyes
kir. aljárásbíró.

HIRDETMEY.

Köztudomásra hozza a „Pécsi munkás rokkant-egylet“ (Ágoston-u. 22. sz. saját házában), hogy 1898. évi május hó elsejétől három évre (1901. évi április 31-éig)

korcsmai helyiségeit,

zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverés mellett bérbeadja.

Ajánlat benyújtási határidő 1898. január 20. déli 12 óráig. Ajánlat tárgyalása és árverés 1898. január hó 23-án d. u. 3 órakor az egyleti helyiségben.

Részletes feltételek megtehető Pauschek Nándor pénztárnoknál minden vasárnap délelőtt 8 órától délután 4-ig az egyleti helyiségben.

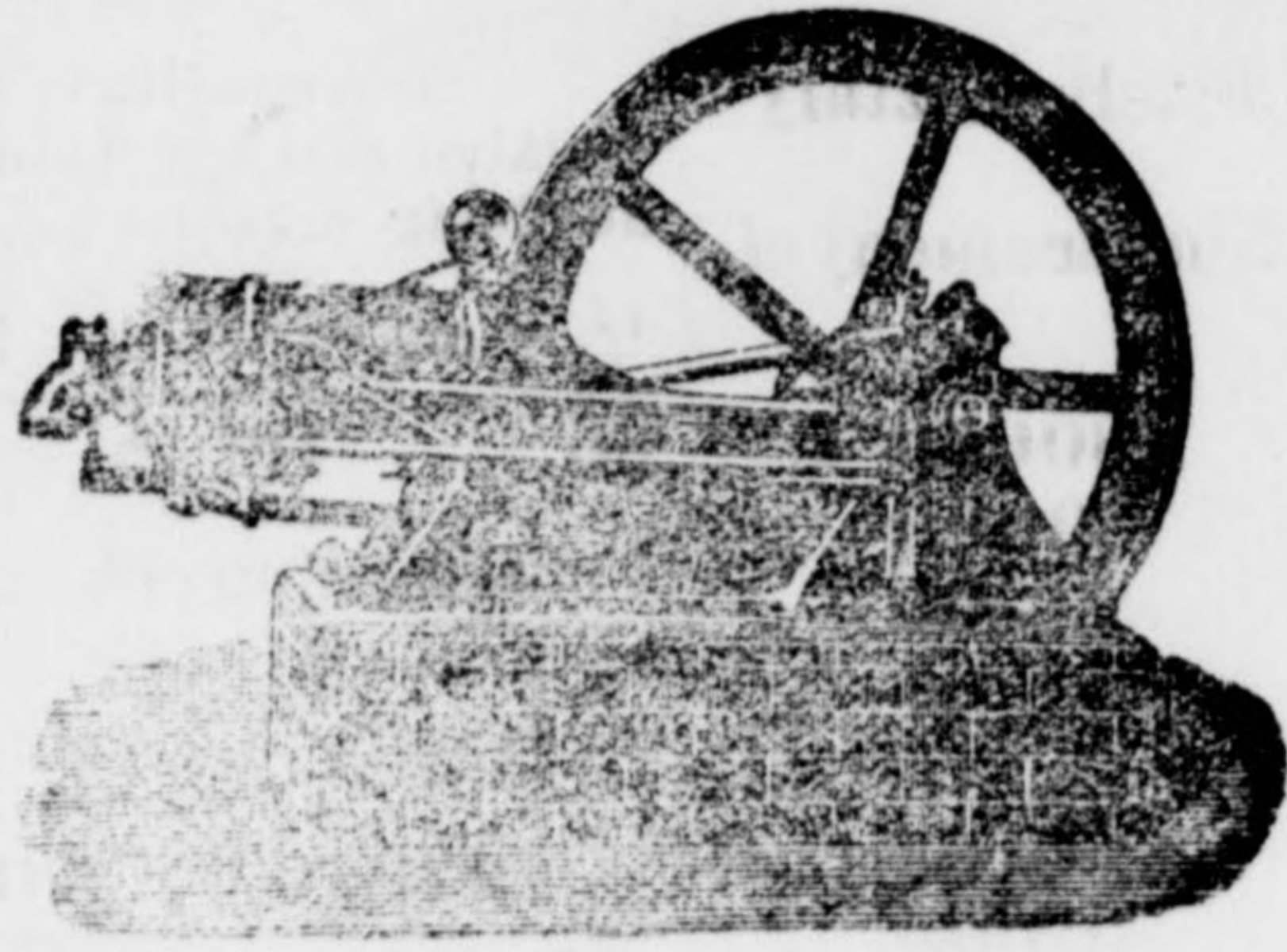
Pécs, 1897. november 20. án.

A választmány.

TORONTÁLI HELYI ÉRDEKŰ VASUTAK

gépgyári osztálya

Nagy-Becskerek.

Főképviselőtek és raktárak:

Különleges gyártmányok:

Gáz-petroleum-benzin motorok és benzín locomobilek.

Modern berendezésű vas és fémöntöde.

A gépészeti szakmába vágó mindennemű javítások szakszerű és jutányos kivitele

Budapest, V. Kálmán-utcza 16. sz.
Kolozsvár, Szentlélek-utcza 4. sz.
a hol motoraink üzemben is megtekinthetők.

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁCZ

v Szt.-János kórházi orvos Budapesten, k. egészségügyi tanár

TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Várház-körut 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10–12 óráig és délután 3–5 óráig.

A legtöbb heveny és idült betegségeknek a természetes gyógymóddal lehet biztos és maradandó gyógyulást elérni. Tágas gyógytermeim még a szakértők által is elismert tökéletességgel vannak berendezve. A gyógyintézetemben berendezett, korszakalkotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő és rezgő masszázsmesse fölülmulják az összes meleg- és iszapfürdők hatását, különösen hasznosak vese-, máj- és gyomorhajoknál, csúzos és köszvényes bántalmaknál és a csontok elgörbüléseinek. Elektromasszázs, villamos zuhanyozás és villamos vízfürdő kitűnő hatásuk. női bajok, migrán és valamennyi ideggyengeségből eredő betegség ellen. Légzőszék alkalmazása, süritett és ritkított levegő beszívása megbecsülhetetlen asztma és tüdőcsucsuhurut ellen. Reflektált villamosfény biztosan gyógyítja a fekélyeket. Ezeket még kiegészítik: Thure Brande-féle masszáz, Kneip-kúra, gőzölések, pontos diétamegszabás, svédgimnasztika stb.

„A Természetes Gyógy mód Kézikönyve.“ Irta Dr. Palócz Ignác.

Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinek az egészség megóvására és a betegségek megszüntetésére. A ki ezen könyvet elolvassa, önmagának és családjának házi orvosa lehet. Kapható és megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. **Ára 3 korona.**

Védjegy 19. és 20. sz.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszesz-készítményem — kellendőségénél fogva sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra kék nyomtathatn saját házam külső alakját veszem fel, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

Sósborszesz

általánosan elismert kitűnő háziszser, különösen a bedörzsölés kenő-gyuró-gyógymódnál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszersmind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén fejmosásra is, a hajidegek erősítésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90, egy kis üveg ára 45 kr

BRÁZAY KÁLMÁN

Budapesten, IV., Múzeum-körut 23. sz.

Kapható Pécsen: Berecz Károly, Dobszay Antal, Eizer János, Fülöp Mór, Göbel Kálmán, Hirschler M., Gyimóthy Gyula, Irgalmasok gyógytára, Karas és Geltch, Klemente Antal, Klobucár Mihály, Lehner János, Mauthner Mór, Mitzky Mór, Molnár János, Muldini Lukács, Nick K., Obetko Zs., Poth Vilmos, Práger János, öz. Reh Vilmosné, ifj. Rézbányai János, Schäffer Adolf, Schäffer Andor, Simon J., Sipócz István, Spitzer Ádám, Spitzer R., Spitzer Sándor fia, Weber Ferencz, Wertheimer Ch., Zsivanovits Károly.

Szőlő Eladás.

Egy és egynegyed hold

szőlő, prэшázsal,

a város közvetlen közelében (Banyamegye árvaházához közel), mely már be van telepítve, szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást a tulajdonos, **Árpád-utca 55. sz. alatt ad.**

RICHTER-IELE HORGONY-PAIN-EXPELLER

Linimentum Capsici compos.

Ezen hirves házi szer ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik közzvényél, csúznál, tag-szaggatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendelittek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; foraktár: Török József gyógyszerésznél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több ki-sebértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzes nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és TSA., esász. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT (Thüringia).

A 2-ik osztály főnyereményei

80000	kor.
30000	”
20000	”
15000	”
10000	”
10000	”
10000	”
5000	”
5000	”
5000	”
5000	”
5000	”
8 á 2000	”
10 á 1000	”
stb.	

Huzás

1898. jan. 4. és 5.

a főv. vigadóban kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan tartatik meg.

Hirdetmény.

Első magy. kir. szab. osztályorsjáték.

A megújítás a harmadik osztályra a második osztály sorsjegy tulajdonosa által legkésőbb december hó 28-ig eszközözendő. — A megújítási díj:

$\frac{1}{1}$ sorsjegyéért $\frac{1}{2}$ sorsjegyéért $\frac{1}{4}$ sorsjrt $\frac{1}{8}$ sorsjrt
26.— frt 8.— frt 4.— frt 2.— frt

Vételsorsjegyek a harmadik osztályra, melynek huzása már 1897. év január 4. és 5-én tartatik meg, a hivatalos tervezet szerint kaphatók

$\frac{1}{1}$ sorsjegy $\frac{1}{2}$ sorsjegy $\frac{1}{4}$ sorsjegy $\frac{1}{8}$ sorsjegy
32 frtéért, 16 frtéért, 8 frtéért, 4 frtéért

Alulírott főelárusító a megrendelések mielőbbi szives beküldését kéri, hogy azok sorrendben, a míg a készlet tart, eszközölhetők legyenek.

A sorsjegyek beosztása $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{1}$ részekre lehetővé teszi mindenkinek viszonyaihoz kepest a szerencsét megkísérteni.

Ily módon meghatározott betét mellett a játék semmi veszélylyel sem jár és lehetővé teszi a kevésbbé vagyosoknak jelentékeny vagyon szerzését.

Mészáros Miklós

a m. kir. szab. osztályorsjáték

főelárusítója

Budapest, V., Nádor-utca 5. szám.

Postafiók: 237. Sürgőnyezim: Mészáros Európa Budapest.

A sorsjáték végéig ezenkívül még kisorsoltatnak:

A legszerencsésebb esetben

1,000.000

korona.

(Egy Millió)

1 á 600.000

1 > 400.000

1 > 200.000

2 > 100.000

1 > 90.000

1 > 60.000

1 > 40.000

3 > 30.000

5 > 20.000

3 > 15.000

26 > 10.000

60 > 5.000

416 > 2.000

740 > 1.000

1140 > 500

stb.

Összesen 2400 fő-

nyeremény és 31700

nyeremény á 200 kor.

Hivatalos tervezetet

kívánatra ingyen és

bérmentve küldök.

A hivatalos nyere-

mény-jegyzéket min-

den sorsjegyvásárló-

nak minden huzás

után azonnal meg-

küldöm.

Hirdetések jutányos áron a kiadóhivatalunkban vétetnek fel.

Csak rövid ideig tart

több ezer méter selyem maradék eladása

méterenként 45, 75 és 90 krajczárért;

300 arb. beosztott ruha;

úgyszintén a raktáron levő női kabátok, gallérok és gyermek-köppenyek

mélyen leszállított áron adatnak el

Klein Testvéreknel Pécsset,

Király-utca 3. sz.

A „PÉCSI FIGYELŐ” Karácsonyi Melléklete

Pécs, 1897. december 25.

Don Juan karácsonya.

Vastag köd ült az utcákon egész nap,
Az aszfalt sáros s csuszós volt nagyon.
Ugy érezé, az unalom felé csap,
Hogy kitekint a nedves ablakon;
Az emberek ott künn sietve jártak,
Miként ha mentek vón' egy cél után —
S hogy elejét vegye az unalmának:
Sétára ment ő is, a don Juan.

És künn az utcán akármerre nézett,
Nem látott mást, csak sok kirakatot
S a boltokban vásárló, boldog népet,
Ki ma pénzét jókedvvel hagyja ott
Mert *kriszkindlit* vesz, hogy karácsony este
Meglépe véle a szeretteit,
Siet haza, pakkokkal megterhelve,
Miket cipelnie oly jól esik.

És közöttük oly sok ismerőst látott:
Mosolygó asszonyt, most gondos anyát,
S boldog férjként szereplő jóbarátot,
Ki ma utolsó zsebpénzén túlád,
S viszi haza a karácsonyfa mellé,
Feleségét a mivel meglepi —
A boszuságot miattuk mért nyelné,
Mindehhez ugyan mi köze neki?!

Fel is siet nyomban a kaszinóba,
Remélve, hogy ott társaságra lel
S az unalmat, mielőtt rá lelt volna,
Közöttük majd könnyebben üzi el.
De ott üres minden terem s a szolgál
Hat gyermekével most állítja fel
A karácsonyfát — bár szegényes módra,
De azért ma még ő is ünnepel.

Dühösen csapja az ajtót be rájuk
S a melléklépcsőn siet lefele.
Ott laknak a házmasterék; a lányuk
Mosolygós arccal szembe' jó vele.
Máskor meg szokta csipdesni az állát,
A melyen oly csinos gödröcske van,
De most, mintha szemei nem is látnák,
Elmegy mellette gyorsan, szóvalan.

No mert az is pakkokkal jó sietve.
Hogy vette-e, vagy ajándékba kapta,
Nem bizonyos. Ilyet most ki kérdezne?
Elég az hozzá: megörül az anyja
A drágaságnak, mit szép lánya szerzett;
S apjának se lesz gondja pálinkára . . .
Egyszóval ma mindenütt ünnepelnek,
Mindenkinek van szép karácsonyfája.

Csak néki nincs. De hát minek is volna?
Hogy is gondolhat ilyen badarat?!
. . . Az este már sötét fátyolba vonja
Az utcákat, hogy rajtuk áthalad;
A gázlámpák világa meg-megreszket
A sűrű ködben. Fagy is keveset.
Ha tovább mászkál, katarrust szerezhet;
De menhelyet ma ugyan hol keres?!

A színházban ma este nincsen élet,
Köd és sötétség borította be;
A villanylámpák benne most nem égnek
S nem szól a primadonna éneke,
A komikus nem farag élcre élcet,
S a kardalosnók vágya most nem az,
Hogy elbájozzák a habitüket,
Pillantásuk ha zsebükig behat.

Nincs hátra más: a kávéházba néz be,
De ott is csak lézengő népre lel;
A kasszában a kávéház tündére
Komoly arcával szinte ünnepel,
A pikkoló diót tör egy sarokban,
Mákos patkót majszol a tűzlegény
S a fizetőpincér dereka roppan:
Olyat nyújtózik — és aludni mén.

Eh, végre is, hát vacsorázni csak fog?
Az ebédlőben a törzsasztala
Magába' áll, körötte nem kacag most
Vig társaság, a mint szokás vala.
Leül. Siet éhségét csillapítani,
Mielőtt még tán bolond vágya támad,
Hogy valahová meg kén' magát — hívni
Enyhe fényébe a karácsonyfának.

Hogy távozik, hallja, a toronyóra
A mint kileucet üt.
S mégis, mikéntha már tizenegy vóna:
Csendesség mindenütt;
Az aszfalton léptei messze kongnak,
A mint sietve tart hazafelé . . .
Hát rabja lett végre az unalomnak,
A mitől nyugtát eddig sem lelé!?

És látja azt, hogy mily divat ma este
Az ablakokat nem takarni be.
Talán azért, hogy az ő fásult lelke
Jobban dühöngjön és üres szive
Irigységgel teljen be, hogyha nézi,
A sok kis gyertya mily fénynyel lobog
És keserűség legyen része néki,
Mert *odabenn* azok oly boldogok!

De végre már haza ér. A szobája
Barátságos meleggel várja ép;
Puhára van vetve meg szint' az ágya.
S a szobalány nyomába' csak belép,
Hogy egyetmást még rendbe hozzon ottan,
Vagy az a célja, hogy tán szemet szúr
És meg is kérdi biztató mosolylyal:
»Mit sem parancsol a nagyságos úr?«

Ő meg se hallja. S egyedül maradván
Fáradtan dobja egy székre magát
S tán reggelig is ülve ott maradna,
Ha még ide is nem hatolna át
Karácsonyestnek édes boldogsága,
A mit látott s miben csepp része sincs,
A mi miatt oly keserűség bántja,
Hogy még nem érzett ilyen lelki kint.

Magányosságát soha ily nehéznek,
Ilyen sivárnak nem tapasztalá;
Észre se vette, hogy futnak az évek
S haját a dér már hogy behullatá.

Kalandokban volt része számtalan sok,
Szerelmet unostig élvezett
És gyönyör másnak a hol nem lakott, ott
Ő még szépnek látta az életet.

Egyszerre az emlékek tömkelegje
Körülveszi s azokkal társalog.
És ráakad rég elmúlt szerelmekre,
A miknek száma s ideálja sok;
Az asztalának egy kicsiny fiókja
Hány levelet s hajfürtöt rejteget —
Előveszi és elolvassa sorba'
A megsárgult édes emlékeket.

Az elsőt — óh, még jól emlékszik rája —
A mikor kapta, húszéves vala,
Irta pedig az ispánék leánya,
Szívének első édes — asszonya.
De menthető, mert mikor még leány volt,
Már akkor is szerették egy a mást
És bár fejére más tett fehér fátyolt,
Szerelmük mégse ismert akadályt.

S aztán a többi . . . Ime jönnek sorba':
A guvernánt s a kis varróleány;
A kardalosnó és a primadonna,
S mikor ezeknek kora is lejár,
Ott vannak mások: a kis masamódlány,
S egy falusi, frissen nyílt vadvirág,
Kinek, emlékszik, egy patakmalomnál
Mondta, hogy néki ő a nagy világ!

És ez már mind rég egytől-egyig asszony,
Mind elhagyák gond nélkül, hűtlenül
S egyik se kérte, hogy ő hű maradjon,
S utánuk bár még sok kaland kerül,
A hűségéről nincs soha szó se benne,
Legyen a tárgyuk lány vagy asszonyok,
Mikéntha ez csakis így volna renbe':
Ha unalmas, muljék el a dolog!

És itt hagyják. Most áll im egymagába';
Nincs senkije s ha szerelemre vágy,
Mert praktikus, még most is megtalálja,
De ez nyomot lelkébe' mit se hágy.
Legfelebb, hogy még sokkal jobban érzi:
Hiába fut igaz gyönyör után,
S hogy el ne múlják, ő azt meg nem éri —
Csak álszerelmet nyer a don Juan.

Becsendül a ködös, nagy éjszakából;
Hozzá egyszerre a harang szava . . .
Ez felébreszti az ábrándozásból
S látja, hogy egyedül van, egymaga,
Miként nincs senki így karácsony éjjel . . .
Most kezdődik a pásztorok miséje —
Feláll, kezében im a sok levéllel,
S bedobja őket kandalló tűzébe.

Fejét lehajtva, nézi lobogásuk';
Tisztító tűzként száll szívéen keresztül
Lidércként táncoló piros sugárk
S lelkében, érzi, bánat hangja rezdül.
A tűzben ott ég sok hazug szerelme.
Hanem a vádat nem hamvasztja el:
Hogy elhagyatva mostan így nem lenne,
Ha tiszteli, amit tisztelni kell!

Mert ez a büne. Szerellemnek élt csak,
Más boldogságát nem becsülte meg;
Csábító volt, szerelmem játsza s csélcsep
És aratott, ahol csak lehetett:
A lányt elcsalta anyja oldaláról,
A menyasszonyt a vőlegényitől
S az asszony ha megfélelkezett magáról,
Ő állt mellette szövetségeseül.

A harang szól ott künn az éjszakában,
Kezd már virradni im a szent karácsony.
S ő érzi bűnét nagy megalázással,
S epedve vár, hogy tisztulást találjon.
Vezekleni, mindenre volna képes,
Hogy ne legyen magányos, árva lom;
Kész elszenvadni, mit másoknak vétett —
S kimondja a szót:

— *Megházasodom!*

Honthy István.

Vigasztalás.*)

Ötvenkétévi szolgálat után nyugdíjra kaptam az iskolamester; egy negyedrészt az új tanító fizetéséből, a kinek száz véka csős tengerit és hatvan kereszt szemetet adott a hívők serege.

A tavalyi nagy télen, midőn az uraság kegyéből száraz ágat ment gyűjteni az erdőbe, elfagytak a lábai. De — ha széken ülve is — még mindig meg tudta a kisebb harangot húzni, s így az anyjuk, aki vakon sinylődik és betegesen évek óta, nem látott nagy szükségét. . . A gazdagok nem sejtik, hogy milyen kevéssel éri be az ember, mikor nincsen több.

De elkövetkeztek a rossz napok.

A szegény iskolamestert gutaütéssel látogatta meg az isten. Ezentul egyik karját nem bírta. Félkézre pedig még a kis harang is igen nehéz volt. Megpróbálta kétszer, háromszor; de nem sikerült.

A kis csupor üresen maradt.

Egyszer a szomszéd bérese szekeret kent, s mikor a tengely jól átsirosodott, eldobta a megmaradt hájat. Az öreg iskolamester átszólott a palánknak:

»Add nekem!»

— Csak nem akar rántást keverni velem! — röhögött hetykén a béres és átdobta a hulladékot.

»Az is meglehet . . . megpróbálom . . . talán csak föl tudok mászni . . .«, motyogott magában a szelid öreg.

Azután neki indult a toronynak. Fáradtságos, hosszú és kétes út volt az a meredek és sötét lépcsőkön. Végre feljutott. A haranglábhoz vánszorgott; megkente a harang tengelyét és perselyét, s lihegve és reménykedve csoszogott lefelé.

— Most már tán könnyebben jár!

Jött a vecsernye ideje. Az öreg oda cammogott a csüngő kötélhez. Előbb imádkozott. Azután eldudolta a XC-ik zsoltárt: »Te benned biztunk eleitől fogva.« Ekkor megfogta a kötelet. Keze reszketett. Egy jó asszony tegnap még hozott egy tányér aludt-tejet a szegény anyjuknak, de még ma semmit sem evett. Ha legalább burgonya volna és tűz, ami mellett meg lehessen főzni!

Megint imádkozik. Az imádság erőt ad.

Ekkor meghuzta a harang kötelét s aztán visszabocsátotta. Megint meghuzza, megint visszabocsátja. . . Most pedig hallgatózik. Szól-e a harang? Két nyomorult élet függ ettől a hangtól.

Azonban csend van mindenfelé. A templom szörnyű csendje, mikor az isten nem ad

*) Mutatvány Bartha Miklósnak a »Magyarország« kiadásában megjelenő »Hangulatok« című művéből.

választ a könyörgőnek. Rémesebb ez a sir csendjénél.

A kínos próbát ismétli. Kétségbeesve rángatja a harang kötelét. Megint csak az a rémes csend. A füléhez kap — talán megsüketült? Reménykedve néz föl a torony ablakába. Hátha mozog, hátha szól a harang s ő csak megsüketült. De a kis harang nem mozdult.

Tántorogva indul haza a boldogtalan ember. Otthon így szól hozzá a vak asszony: »Hoztál egy kis tejet, édes öregem?»

A vén iskolamester úgy érezte, mintha szive dobogása meg akarna állni. Nehezére esett ez a pár szó:

»A harangozó tehene elrugott. . . . De azért ne busulj!»

Vigasztalásul még hozzá tette: »Hiszen mindnyájan meghalunk.«

Az utolsó családtag.

A fényt, a ragyogást és a rózsaszínt már sokszor megénekelték a poéták, de én azt mondom, hogy a szürkeségnek is megvan a maga költőisége. Milyen szépek a ködös, szürke, téli alkonyok, mikor a homályban alig vehetjük ki a tárgyak alakját s egy kis fantáziával elnézzük az őrfát éjjeli bakternek, a szalmakazalt — tetejébe tűzött madárijesztővel — krinolin asszonyságnak s a faágak közt előkandikáló eget egymásfölé épült, fehér palotasornak képzeljük. A légben mintha fehér lepelbe burkolt alakok imbolyognának. Egy új, mesékbeillő világ van idekinn.

De szép az ilyen téli alkony bent a szobában is, a meleg kandalló mellett eltűnődhetik az ember azon, ami előtte legkedvesebb, vagy ami legjobban fáj neki. A tűz meg-megvilágítja az átellenes falat s mellé duruzsol kedvesen.

Kint tán fúj a szél, fagy erősen s a hó igyekszik betakarni a földet, de itt bent tavasz van s az ember lassan, lassan beszédes lesz a vidám tűz mellett. Előkerülnek a régmúlt dolgok, foly a mese a rokkapörgés mellett s a mesék világába képzelem magam, mert mesének tetszik az, hogy régen ilyen havas estéken Sobri Jóska alakjával ijesztgettek egymást a fonók, aki — tudja isten honét — előtermett, részt követelt az igaz szerzeményből s zsákmánnyal távozott.

És szólt a mese zsványokról, szegény legényekről, pásztorokról s békés falusi népről.

Most az ablak alatt, egy hegyes sipkájú, szűrös alak állt meg, hirtelen kitekintek s egy percig tán' azt hiszem, hogy Sobri Jóska szelleme jelent meg, hogy őt emlegettük, de bizony csak a szomszédunk ballag az esti könyörgésről.

De hogy is van tovább, hol hagytuk el a szót, a szegény legények merre, hol bujdosnak??

A pörgő is megáll néhány pillanatra, hogy tisztábban halljuk:

Bizony régen volt már az az idő, mikor Somogy s Baranya-szélben is olyan Patkó s Bergán-féle legények rémitgettek, akkor még erdők kötötték össze a faluk határát s a bujdosók anélkül járhattak faluról-falura, hogy nyílt úton kellett volna haladniuk. A sötét, lombos erdő jó barátjuk volt s eltakarta őket, a szellő messzevitte lépésük zaját s az odvas fa fedelüknek kínálkozott.

De volt bizony földelük a faluban is. Ki ne tudná, hogyha leszállt az est s csöndes lett a falu, a szegény legények betértek egy-egy bizalmas házhoz, ott vigadtak sirva, tán' elhibázott életök fölött keseregtek s megosztották zsákmányukat a ház népével, de mire a hajnal fölpirkadt, ismét messze jártak.

Fölébredt bennök néha a jobberzés, de csak rövid időre, egy nap mulva már megint nem a bús, érzékeny legények voltak, hanem keményszivű, lelketlen fosztogatók, kik most egy uradalomban, majd egy kereskedőnél vagy jómodu gazdánál tettek látogatást, mert hát élni csak kellett valamiből, még ha ezer átok tapadt is szerzeményökhöz.

Üldözték őket hosszú időn keresztül, de hasztalan, már díjat is tűztek a banda vezérének fejére, de ha ők észrevették üldözőiket, úgy nyomuk veszett, mintha föld nyelte volna el őket.

A bogáncsi és a vakarcsi pandurok már fölhajtották az erdőséget, de eredmény nélkül. Mig ők az erdőt hajtották, addig azok talán egy alacsony földelő, szalmaházban diskuráltak a falu közepén. Nem lehetett őket kézrekeríteni.

Egy világos éjjel a bogáncsi komiszárius egyedül poroszkált az erdő ösvényén, egyszerre két erős legény ugrik elébe, fegyvereket eltartva figyelmeztették, hogy most vigyázzon, ha élete kedves, mert az ellenség kezébe került.

A komiszárius ötölt-hatolt, bár megszepepent, de tudott fordítani egyet a dolgon.

— Ő hát valóban te vagy az én kedves keresztfiám, ugy-e jól sejtettem, hogy te is köztük vagy — fordult az egyik legényhez — azért jöttem erre egyedül, mert úgy óhajtottam veled találkozni.

A legények összenéztek e szokatlan hangra, szelidebben fogták a dolgot, de egészen még sem hittek a komiszáriusnak s szemét bekötve kivezették az erdőből.

Hogy egy hét mulva a komiszárius — hogyan hogyansem — tán a legények is úgy akarták — ismét összetalálkoztak velök.

Bezzeg fejtegetni kezdte most a dolgot.

— Óh ha tudnátok! mennyire szeretem az ilyen szabadon élő legényeket, nem vagyok én ellenségtek, elfogni sem akartalak benneteket soha, sőt kerültem a tájat, hol sejtettek benneteket, de a formaiságnak eleget kell tenni, járnai csak kell valamerre, hogy a világ szemét bekössem.

A legények mosolyogva csóválták a fejüket a beszéd alatt, de ő még hevesebben folytatta.

Hogy bebizonyítsam jóindulatomat, jöjjetek el hozzám holnap éjjel, egy kis mulatásra, biztosítalak benneteket, bántódástok nem lesz, pandurjaim a dologról mitsem tudnak.

A legények tanácskoztak, egyszer visszautasították a meghívást, de a keresztfi rábeszélésére ráálltak, bár megmondták a komiszáriusnak, hogy a legkisebb gyanus dolog vagy egy áruló szó életébe kerülhet.

Másnap éjjel hat deli legény mulatott a komiszáriusnál, vigan voltak a jó ital mellett, a házigazda felesége s kis fia hozták föl a bort a mulatóknak, kik töltött fegyvereket folyton magok mellett tartották, mert a kétely és gyanu egy percig sem aludt, de semmi a legkisebb rossz sem mutatkozott s virradatkor megköszönve a vendéglátást, — vidáman távoztak.

— Máskor is eljőjjetek fiaim — szólt a komiszárius — mondom, ellenségtek nem vagyok, csak izenjetek, az utat majd én egyengetem.

És a legények máskor ismét benéztek a komiszáriushoz, már egész bizalommal voltak iránta, meghittjőknek tekintették, mert mindenben kezökre játszott. A keresztfi még mondta is, nem ellenség ám az egész világ, ugy-e jó volt rám hallgatni.

Egy éjszaka nyulánk barna legény — kerek szűrben, pörge kalapban — kopogtatott a komiszárius ablakán.

»Holnap jönnek ha lehet« csak ennyi volt mondani valója és azután eltűnt a ködös éjszakában.

A komiszárius pedig másnap maga köré gyűjté pandurjait és osztogató a parancsot

kettő a padlásra fog menni, egy a pincébe, egy a kamrába, kettő pedig az udvaron marad, de moccanni ne merjetez s ha az éj folyamán füttyentésemet halljátok, menten szobámba siessetek. A többi az én gondom.

Estefelé aztán sült a pulyka, malac-pescenye, fehérbélű kalács komiszáriuséknál, csapra ütötték a jó bort, vendégeket vártak örömmel, kézzel.

A vendégek, bár szokatlan időben, késő éjjeli órában, de megérkeztek. Óvatosan néztek körül, nincs-e ármány jelen, nem leskelődik-e kém, de semmi, semmi gyanus. Aztán egész otthonosan telepedtek le a fehér kamuka abroszszal betakart asztal mellé.

Parasztlegények voltak, a tettetést nem ismerték, jó szíve némelyiknek még tul is áradt, hálával szólt a komiszároshoz, sziveségéért és megbízhatóságáért. A másik dalban keresett vigasztalást, előkeríté a régi nótát, mely régebben oly könnyen megtalálta az utat szívéhez: Mikor nekem muzsikálnak fáj a szívem fenéig . . .

A vele szemközt ülő legény úgy látszik másra gondolt, messze terülő rónasagra, pusztai csárdára, mert olyan formát dudolt, hogy »kondorosi csárda mellett, csárda mellett.«

A komiszárius tartotta szép szóval őket, nyájas, előzékeny volt s adta a vendégszerető házigazdát. De mintha ma az asztal nem lett volna teljesen jól fölterítve, mert a komiszáriusnak ki kellett menni hol egy késért, villáért vagy pohárért a másik szobába és ilyenkor hirtelen levett egy-egy kapszlit a legények ott hagyott fegyveréről.

Később meg a konyhába kellett valamit kimennie és ő maga tette kávéjokba az álompot s egész ártatlan arccal tudott viszszaemenni.

A kávé elfogyott s némelyik legény kábultságról panaszkodott.

— Ne féljetez öcsém, aludjátok ki nálam magatokat, hisz jó helyen vagytok, talán csak biztok bennem s barátságomban — biztatta őket a komiszárius — s a legények egymásután borultak le az asztalra, valami ismeretlen mámor tartotta fogva őket.

Nemsokára aztán éles füttyentés hallatszott a ház folyosóján, mire hat markos pandur rohant a szobába. De a vendégek erős idegzetűek voltak s föleszméltek, kettő hirtelen magához tért s hatalmas kiáltással »árulás, árulás« a többit is eszméletre hozták. Az álompot kevés volt.

Szörnyű tusakodás következett, a legények fegyvereik után kapkodtak, de mihaszna, elsütni nem lehetett, nem volt más előttük, mint menekülni, ki merre tud. Négyen el is illantak a fölszakított ablakon, de jaj! kettő fogva volt, a keresztíu jóhiszeműségének áldozatai.

A menekülők még egyszer visszakiáltottak a komiszáriushoz »megállj áruló! kiirtjuk nemzetségedet, ha életünkbe kerül is.« Kint az erdőszéleken pedig keserű szemrehányással illették a keresztíut, ki társaik vesztét okozta.

A két szegény legényre végzetes lett ez est, a mese ugyan nem mondja el, hogy és mint következett be végórájok, de a törvény halálra ítélte őket.

— Voltak, nincsenek — szólt a komiszárius, ez így van jól amint van, de odabent zaklatta valami. Ő adta el őket, de nem tisztességes uton fogta el, mindig fülébe csengett az ígérlet: »kiirtjuk nemzetségedet.«

*

Amint az idő halad, feledésbe ment a szegény legények története. A komiszárius kis fia felcseperedett, tanulni vitték, épen egy husvétii szünidőt töltött otthon.

Egy szép délután apja, a kisebb fiúval, a szomszédos faluba ment, míg ő anyjával otthon maradt. De alig mentek el, már egy fél óra múlva, rémületen vágatva hajt vissza a kocsis, egész valójából kikelve mutat a ko-

csira. A kocsis fenékén apja és kis öcsöcsé feküsznek halva, még meleg testtel.

Borzasztó jelenet következett, a kocsis sirva, jajgatva, akadozva mondta el, hogy a bokros erdőből — mely mellett az ut vizs — egyszerre több lövés dördült el egymásután s az ur meg a kis Gábor halva buktak a kocsis fenékére.

— Oh tudom kik voltak! Ők lehettek! — sirt a komiszáriusné — a boszu nem maradt el s fiával együtt buzgó zokogással borultak a kedves halottakra.

*

Egy csomó év mult el ismét azóta, Pista a komiszárius fia már megemberkedett, talán legszebb korát élte, tele reménnyel a jövő iránt. Az Ormánságban mint segédtanító volt, soha elő nem hozta édes apja gyászos esetét. Feledni, feledni kell a mult sötét képeit, jobb ha a derűt varazsolják elő képzetünkben.

Egy koratavaszi napon meszelés volt az iskolaháznál, így a tanítás elmaradt. A fiatal tanító nekiindul az erdőszélekre, rétségre bolyongni, szedett virágot, keresett négy levelű lóherét, talált is, de nem négy, hanem öt levelűt. Ez nem mindennapi dolgot hoz rám — gondolta magában — s zsebébe rejté. Este felé egy csokor virággal kezében nótát dudolva indult haza. A kis kapu kilincsében megakadt kabátja széle.

— Mi ez? — kérde magától — valami úgy tart vissza hogy ne menjek. Ej, bolondság az egész!

Az udvaron a tanítóné vidám, derült hangja hallatszott.

— Ah éppen önt vártam, hogy megkerjem. Nézze csak, nyakunkon az este s a segéd-szobát nem bírtam másodszer kimeszelteni, nálunk is rendetlen még minden, ugye nem haragszik, ha az iskolában állítunk föl egy ágyat s önt odaszállásolom.

— Jó lesz, jó lesz, miért nem.

Este szépen betelepedett a fiatal tanító, volt ott minden, butordarab, konyhaedény, ruhanemű, a hold besütött s olyan furesán tünt föl a sok cók-mók.

Lefeküdt ruhástul ágyára, soká gondolkodott, ki tudja miről, egyszer csak észrevétlenül elnyomta az álom s csak éjféli felé ébredt föl valami halk neszre. Nem tudta magát tájékozni, hol van, lassan kezdett eszmélni, eszébe jutott a délután s az öt levelű lóherét még a kapukilincs is. Bent a zaj ismét megújult.

— Mi ez? — lélekzetét visszafojtva figyelt. — Nagy Isten! mit jelenthet nekem az ötlevelű fenyer?!

A padok közt mintha valaki mozogni kezdene és csakugyan tisztán ki lehet venni, hogy itt van valaki. Idegeit, megfeszítetté, úgy figyelt, szemeit kimeresztette a homályos szobában s mintha a szürkességben meghalt apját s öcsöcsét látná felé közeledni. A legborzasztóbb gondolatok kergették egymást agyában, mereven feküdt, mozdulni nem mert, mintha le volna kötözve s hátgerincén végig százezer apró bogár futkosna, végig borzongott.

Igen! úgy kell lenni, itt az én utolsó óráim is — a rablókra gondolt, kik apját megölték — még én magam vagyok élő családközből, de tudom, nem soká.

A padok közt ismét mozgás és úgy tetszik suttogó halk beszéd . . .

Most egyszerre eszébe jutott, hogy az ajtót nem zárta be, szédelgő fővel elhatározta, hogy kiszökik. Nesztelenül leszállt az ágyról, mint a kígyó úgy csuszott, vigyázott minden lépésére, szíve majd megszakadt, oly gyorsan vert. — Végre az ajtónál volt, most még egy perc. — Segíts én Istenem! — Hirtelen kiugrott az ajtón s hogy kint volt, a kilincset teljes erejéből szoritotta, nehogy a zsványok utána jöjjenek s most torkaszakadtából kiabálni kezdett »emberek segítség, megölnek, üldöznek, segítség!«

A tanító futott ki legelőbb, kérdezte: ki bántja? — nem tudta elgondolni mi lelte, de ő csak kiabált. — Jöttek aztán a falubeliek kaszával, husággal, fejszével ki mit talált, azt mondták, hogy megőrült a szegény segédtanító, ki nagy nehezen, a rémület hangján tudta elmondani, hogy apja gyilkosai üldözik . . .

Nosza neki most az iskolának a sok nép, keresték a gonosz embereket. A legnagyobb zaj közt jön elő a tanítóné, mindenki igyekszik fölvilágosítani, hogy a dolog miképp történt; bent a padok közt zörgést hallott a segéd . . .

És az olvasó azt hiszi, meglették a zsványok? Nem! — A tanítóné nagy nevetve mondta, hogy két kotlóstyukot vitt a padok alá, azok mozogtak — kevervén a kiköltendő tojásokat.

A szegény fiatal tanító nagy lelki küzdelmet állt ki s súlyosan megbetegedett, csak fölgyógyulva tudta meg, hogy az ő ellenségei már rég elmúltak, az ő életére Isten vigyázott. — A vélt gonosztevők pedig már a tágas udvaron vezetettek egy-egy sereg apró, pelyhes jószágot s most valóban harcias hangulattal viseltettek a hozzájuk közeledők iránt, de féltve, szeretve rejtették el kicsiny csirkéjüket puha szárnyaik alá.

Bartha Mariska.

A ki nem tud szeretni.

Néhány bucsu-sugárt lövelt még a leáldozó nap a Barokly-kastély felé, azután a csengei szőlőhegy csúcsán egyszerre eltűnt. Pirosas, derengő világosság kísérte, melytől a táj oly szokatlan ünnepies színt öltött.

A kastély verandáján vig társaság mulatott.

Hangos kacagás, dallamos leányhangok s a cigány méla akkordjai fantomként üldöztek egymást a park fái között, s hogy a kórus teljes legyen, száz meg száz veréb éles csiripelése töltötte ki a pauszákat.

Szívükből mulatott itt ma mindenki, mert jóleső volt a tudat is, hogy miért mulatnak.

Boldog volt mindenki, mert látták, hogy a nap hősei is boldogok. Még a zene is istenibben hangzott: zokogott a hegedű . . . kacagott a cimbalom! A poharak pajkos csengése és minden, minden, a mi csak hangot adhat s minden a mi csak él, lázas, csapongó vidámságra mutattak. Az öröm és élvezetek pajkos demonai fürge táncot jártak . . . Itt ma mulatni kell mindenkinek!

Ebből a nagy illúzióval megfestett képből az első pillanatra felismerhetők a főalakok: egy szőke leány és egy barna fiatal ember.

Boldogan simulnak egymáshoz: menyasszony és vőlegény.

Csengei Tamás földbirtokos és kamarás tartotta eljegyzését a szépségéről három vármegyében híres Barkó leánynyal, Ilmával.

Ilma maga volt a megtestesült diszkrét szőke szépség. Hullámos, ideális hajfártei lágy harmoniában állottak arca finom teintjével, honnan a nevető kék szemek ismeretlen üdvöt ígérve, varázs-erőt gyakoroltak a szemlélőre. Ki egyszer e szemekbe benézett, az már álmodhatott az üdvösségről és boldogságról, csak hogy ez álmok hiába gyötörték annyi szép és derék gavallér szívét, mert ennek a bájos leánynak — szíve nem volt!

Sohasem is szeretett és nem is fog tudni soha!

Az a szerelmi mámor, mi még szebbé teszi arcát, a mint a szerelemtől ittas vőlegény andalító, ábrándokkal szőtt szavait hal-

gatja, — nem igazi! Az nem szerelem — csak vonzalom!

Néha egy-egy kínos érzés szalad át egész valóján — szeretne mindenáron szeretni!

Ilyenkor behunyja szemeit, mert szégyenli — hogy nem tud!

És az a deli fiatal mágnás, ki oly mély szeretettel figyel drága arája minden mozdulatára, ki minden pillanatot felhasznál, hogy ez isteni lénynek igaz kedvében járjon; möhön hallgatja csengő hangját s kedvéért leimádkozná az ég minden csillagát. Ez a javakban bővelkedő, férfi erényekben diszlekedő — ideális férfi halálosan szeret egy leányt, ki őt nem szereti; — ki csak barátja lehet, de az is könyörületből. Egy leányt, a kinek nincs — szive.

És Csengei Tamás, az a büszke ur ezt — tudta! Tudta, mert megmondta neki az, ki mellett oly boldogan ül, a — menyasszonya.

— Tamás én magát nem szeretem, mert nem tudok szeretni?! Kellek-e azért feleségnek?

— A jó lelkeért!

Két könyvet morzsolt el kendőjével és megcsókolta a leány kezét . . .

Egészen bealkonyodott. A fák levelei megzörrennek, s egy egy kósza szellő kalandozza át a léget. Mikor a platánok közt megújja magát, egy pillanat alatt a mulatozók közt terem. Végig simogat mindent. A csikos függőnyt, mely a revandát fedi kifeszíti, mint a vitorlát, azután az abroszszal. Végre látja, hogy a lámpák sem hajlandók elaludni ő szellősegenek óhajára, akkor egyszerre megszelidül — barátkozni kezd.

Csengei Tamás lázas homlokán végig szalad és egy pillanat alatt már Ilma hajfürteit bozgatja.

Onnan sorba mindenkit megcsókol. Végül nem állhatva ellent csintalan természetének, ott hagyja a társaságot, magával vite a cigány fantasztikus zenéjéből néhány mélabus akkordot . . .

A világos ruhás leányok és frakkos fiatal emberek oly elegáns háttérét képezték a kedves pár képének.

Ilma édes mosolyt küld a társaság minden egyes tagjának, majd gyengéden figyel vőlegénye szavaira, kinek minden szavából a jóság, a szenvedélyes szerelem tükröződik.

A hűvös szellő egy kissé lehütötte Tamás felizgatott kedélyét. Az a két köny, mit oly titokban áztatott fel, jelét adták ugyan erős felindulásának, de mintha könnyebbséget érezne, — mosolyogni próbál.

De ez a mosoly szánalmassá tette azt a szép arcot, látszott, hogy ez az ember szenved.

Kimondhatatlan kínok mardosták szívét; majdnem az örüléssel határos gondolatok foglalkoztatták.

Nem is csoda. Forrón szeret egy leányt, ki őt csak — sziveli, s ezt szemébe is dobja. A legerősebb embert eldöntené ez a tudat, megtörné, lelkileg megölné a legkeményebb szívet is, — de ő mártírja szerelmének: még szenvedélyesebben, még odaadóbban veti oda magát a fájó szerelem örvényébe. Hadd vigye, hadd sodorja magával a gyilkos ár — a megsemmisülés felé.

E kínos gondolatok közepett fel-feltekint arra az imádságos arcra, melyen többször a sajnálkozás, mint a szeretet ül.

Találkozik tekintetük: Ilma arcára negédes mosolyt varázsol az ünnepély s a vig környezet heve — és ez a jó ember mit csinál? Ő is mosolyog, mert szereti azt a hamis mosolyt is, mely a kedves arcán ül.

Barkó Laci, a fiatal házigaazda indítványára az egész társaság a nagy ebédlőbe vonult s hajrá! megkezdődött a tánc.

Lepény Gyurka valami új csárdást kezdett, a mely általános tetszést kelthetett, jó háromnegyed óráig huzatták vele egy folytában.

Vér Jósikára rájött a táncmánia.

— Röggelig ezt!

És táncoltak tovább. De hát olyan táncosné, mint a Szeremlei Jutka meg Vér Jósika, becsületére is váltak a csárdás táncolásnak. Minden száll hajuk s minden csipke és szalag Jutka ruháján rezgett — úgy a hogy az meg van írva a »Rezgő csárdás« elméletében.

— Táncoljunk mi is! — Szólt Barkó Ilma az egyik Sebők gyerek karjába kapaszkodva, kivel eddig táncolt, Tamáshoz.

És táncoltak ők is, a fiatal pár — soká.

Vér Jósika egyre ordított:

— Húzd, csak mindig azt!

És Lepény Gyurka huzta.

Egy jó óra mulva vacsorához hívták őket.

A kedv tetőpontját érte, volt a ki busulni kezdett.

Mikor az első pezsgőt bontották, Csengei Tamást valami különös érzés, — még fájóbb, mint az eddigi — kivetkőztette egész lényében.

Pajkos mosoly jelent meg ajakán és — ivott. Mulatott a fiukkal szenvedélyesen. Különös bántalmak lehettek szívében, mert olykor az a vig arc el-elborult, de aztán még szilajabb, duhajabb kedve támadt.

Menyasszonya mellette ült, de ő csak egy hideg mosolylyal ajakán jelezte, hogy tudomást vesz vőlegénye jókedvéről.

Tamás ivott, sokat ivott. Azután valamit összegyűrt kezében s odaadta a primásnak.

— Azt! Tudod már!

És a cigány fájdalmasan muzsikálta, hogy

Simitgasd csak, aranyozd meg

Kora szellő, hajnal sugar,

Mert a kit megsimitgattok

Aranyoztok:

A világon a legszebb lány!

Csend lett. Mindenki Tamást nézte és Ilmát.

A boldogtalan vőlegény sirt, a menyasszony pedig üres, közönyös arccal nézett maga elé.

A cigány is elhallgatott, kínos csend állott be a tágas ebédlőben, csak Csengei Tamás szakgatott zokogása hallatszott.

*

Következő nap alkonyatán erős lódobogás verte fel a Barkó porta csendjét.

Ismeretlen egyén ugrott le tajtékzó papírpájáról s egyenesen a veranda felé tartott.

Barkó Ilma, az egynapos menyasszony, közömbösen kérdezte a jövevényt, mit keres itt?

— Csengéről jövök! — szólt izgatottan s azzal reszkető kézzel nyújtott át egy illatos levelet.

Ilma kimért eleganciával törte fel a borítékot s olvasott.

Néhány pillanatig tartott csupán, míg a kuszált sorokat átfutotta, aztán a levelet összehajtva, így szólt:

— Szegény. Még élhetett volna!

Azzal intett a kourirnak, hogy mehet.

A levél így szólt:

»Kedves Ilma!

Őn nem szeret, azt tudom, de saját maga is megvallotta. Azt hittem, ugyis tudom Önt szeretni, de látom, nem lehet. Szerettem ugyan, míg csak egy parányi lélek van bennem, de mit ér az ilyen szerelem, mely jégvirágot táplál: idővel maga is megfagy. Gavalér ember vagyok, a gyűrűt nem kérem vissza, de elküldöm a magamét is, legyen az emlék rólam, ki már nem élek.

Tamás.

— Szegény. Még élhetett volna!

Néhány bucsusugárt lövelt még a leáldozó nap a Baróky-kastély felé, azután a csengei szőlőhegy csucsán egyszerre eltűnt. Pirosas, derengő világosság kísérte, melytől a táj oly szokatlan ünnepies színt öltött.

Halk harangszó hallik a szomszéd faluból, a szél hol erősebben, hol gyengébben hozza a Baróky-kastély felé.

Egy fehér arcú szőke leány ül ott, kezében két gyűrűt tartogat, tanácstalanul néz maga elé.

Talán mégis sajnálja azt, a kire olyan fájón harangoznak.

Molnár József.

Örökké ifju.

A költő azt mondja »A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyiljék, ha jön a szép kikelet« stb.

A költő szerint a sziv virága a szerelem, ebben a tényben én is megnyugszom, de a nőknél ez a virág nem kétszer nyílik, mint az akácfa virága, hanem némelyeknél igen sokszor. A nyílás kezdetének ideje különböző, de a vége, no bizonyos — az emberi kor legvégső határa.

A szegény öreg leányokat szokták az örök szerelemmel felruházni, pedig igaztalanul, mert sokkal otthonosabb ez az özvegyeknél, de nem is csoda, mert az a gyertya, mely már előbb égett, sokkal előbb meggyulad, mint egy egész gyertya. Indiában azt a tigrist, mely már egyszer ember vért kóstolt, a legveszélyesebbnek tartják, mert az már csak arra éhezik, ezzel anológ az asszonyi természet, mert a szerelem bennök meg nem hal, csak legfeljebb aluszik s ha bele kóstolt a szeretésbe és szerettetésbe, élte fogy táig szeretni és szerettetni akar.

Pampuska néni, kit gömbölyű alakjánál fogva neveztünk így el, szintén a gyászos özvegyek számát szaporította, s dacára gömbölyűségének, mindig éhezik a szerettetésre.

Pampuska néni, tartsuk meg a gyermekektől kapott jellemző elnevezést, 50 és 70 év között levő jól táplált kis alak, haja őszségét meghazudtolni látszanak a fiatalos élénkséggel mozgó szemek, arcán a ráncok számüszvék, mert alatta ki van zsiranyaggal párnázva, kezei, melyeket gyakran és sokat használ gesztusokra, oly kövérek és gömbölyűek, mint egy kövér gyermeké, hogy még hasonlóbb legyen, még az ujjtövekben gödröcskék is vannak; ezek a kezek Pampuska néni büszkeségei, sokszor is emlegeti »bizony öcsém, ezeket a kezeket sokan és sokat csókolgatták« s a multak emlékére élénk pir futja el arcát s szemérmesen csukja le szemeit, hogy elmerengjen a mult idők édes emlékein.

A vidék özvegy férfiai évek során nem jutottak azon tudatra, hogy mily boldog, édes jövőt szerezhetnének Pampuska néni puha karjai között, megharagudott s faképnél hagyva az ügyelogyottakat, az ország szívébe, Pestre költözött, — ott tán okosabb emberek laknak — s más részről ott vagyonosabb emberek huzódnak meg, mert ez sem mellékes körülmény Pampuska néni számításában.

A pesti élet nem utolsó gyönyörűségét képezi a Margitszigetre való kirándulás, midőn a nyári nap perzselő sugarai az épületek tetőzetét hihetetlen módon felmelegítik s a millió porszem is mintha azt is a nagy meleg következtében lustaság lepte volna meg, rengeve lebeg a levegőben s szinte megsűríti azt, ilyenkor a kik nem görnyednek munkában, hanem módjukban van élni és nemcsak vegetálni, azok sietnek ki a hőmpölygő Duna partjára, hogy a kies szigetre szökjenek üde levegőt szívni.

Pampuska néni is már több nap óta kirándul a kedves helyre és pedig két okból, mert először azok közé tartozik, kik idejök felett illetéknépen rendelkeznek, de másodsorban és főleg, mert mindennap egy idő-

secske ur is mindig kimegy, kivel ugy ismerkedett meg, hogy először a melegtől ziháló néninek udvariasan helyet engedett, majd pedig a kiszállásánál a hátvédet képezte, hogy Pampuska néni szólóba mehessen a hidra, nehogy beszorulva elzárja a kijárást.

Másod és harmadnap már, mint ismerősök üdvözölték és egy hét múlva már keresték egymást, ha valamelyik esetleg más hajóval ment volna, s minden összebeszélés nélkül megvárták egymást a vizesésnél, a hol annak távoli orgonához hasonló bugása mellett oly édesen el lehet beszélgetni az édes és bájos multról és a szomorú özvegyi életéről, melyben legalább Pampuska néni önkaratán kívül leledzett.

Meleg nyári nap mosolygott le a felhőtlen égből, a fák bágyadtan lógatták le esőre szomjas leveleiket, még a rovarok is odujukba, vagy a puha zöld pázsitba bujtak, csak néhanéha halatszott a dus levelű smaragdszínű fák setét lombkoronájából a szerelmes gerle bugása, de még az is a szokottnál bágyadtan. Az alig lengő szél a cigány zene szakadozott ütemeit vitte csak oda, a hol Pampuska néni hűsölt, e romok közé s vele dudolta a távoli zenéből kihangzó, vagy inkább sejtető melódiát, mely oly szemrehányó s megvető hangon beszél a mai kor férfairól. »Mert nincsenek már férfiak, a kik voltanak, rég meghaltanak« stb. s igazatadva a dálnak, integet hozzá, de mintegy cáfolatul erre lépteket hall s látja, hogy egy szerelmes pár közeleg az ő rejteke felé, szorgosan hátra tekintve a romokba vezető utba tartanak.

Tehát mégis vannak még férfiak? gondolja Pampuska néni s az ellenkező oldalon kivezető utba siet, de amint az az ut fordul, ott megáll és hallgatódzik. A fiatal pár csakugyan megáll a rejtett helyen s a néni szivdobogva kipirult arccal hallgatja a párbeszédet:

— »Jaj Kolo maga rossz ember, minek vezetett ide, hátha meglátja a mama. Istenem mit szólnak az emberek.

Kolo ugy látszik nem tud beszélni és a lany szavait is megszakítja egy kis időköz, melyet azonban a választ helyettesítő cuppanások szakítanak meg.

Pampuska néni most már szavakat sem hall, de helyette önfeledt édes sóhajokat vél hallani, melytől megilletődve sietve oszon el, s tőle kitelherő sietséggel megy a nagy platánokhoz vezető uton, hol a kedves öreg urat látta ülni. Kipirult arccal, pihegve ér oda s majd ugy esik le Váry ur mellé a padra.

— Mi izgatta fel annyira Nagyságodat, tán megijedt valamitől, hogy ily lélekszakadva jött?

Nem, hanem ha valami érdekeset akar látni, magának megmutatom, jöjjön velem s Váry ur mellett tipegve vezeti őt a romok felé, s midőn közel érnek, óvatosságra figyelmeztetve mutat a pad felé, de ekkor megroppan lába alatt egy galy s a szerelmes pár ijedten rebben el, mint a fészkeből felzavart madárka s a következő pillanatban már csak a ruha megvillanását lehetett látni a másik kijárónál.

Váry ur mosolyogva néz Pampuska néni-re, ki most szemlesütve suttogja »boldog fiatalság«.

Váry ur pedig javaslatba hozza, hogy miután már ideig jöttek, nyugodjanak meg a hűvös helyen.

Pampuska néni édes sejtéssel nyugszik bele s letelepednek a moha lepte, sok édes órát át élt kőpadra.

— Bizony a fiataloké az élet, a mienk csak az emlékezet, s kezét nyújtja a néni-nek. Mi özvegyek már csak elhagyatottságra vagyunk kárhozhatóva.

Pampuska néni csak erre várt s mint valamikor régen, ismét lesütötte szemeit s alig halhatóan rebegett:

— Önök férfiak könnyen segíthetnek azon, de mi szegény nők, nálunk nem magunktól függ.

Váry ur elhallgat, a néni várakozóan tekint rá míg egyet gondolkodva oda fordul hozzá.

— Mondja csak kérem, nem gondolja Nagysád? . . . no most mindjárt elsül, gondolja a néni s epedve lesi a folytatást. Jó lenne már tán ebédelni menni s feláll helyéről.

A néni elszomorodva ad igenlő választ e nem várt kérdésre, akkor hát menjünk a vendéglőbe. E nem várt vég után a néni fáradságával mentve magát, egyedül engedi távozni Váry urat, s magába tovább dudolja »Mert nincsenek már férfiak.« Monologizálni kezd. Váry öreg is hozzám és csak gyomra van, szive és esze ugylátszik hibázik, nekem pedig még fiatal a szivem, érzem.

Sárosfalvi.

Karácsony est.

Az egész keresztényvilág várva-várt örömmünnepe ez. A legszegényebb napszámos is, ki nehéz munkával keresi meg mindennapi kenyerét, már hetekkel, hónapokkal előbb takarítgatja véres verejtékkel szerzett pénzecskéjét, hogy családjának a szent estét lehetőleg kellemessé tehesse.

Az elhagyatott szegény kis árváknak a nemesszivü emberbarátok állítanak díszes karácsonyfát, nekik sem szabad érezni ma, hogy nincs édes apjuk s anyjuk.

Összejönnek a rokonok, jóbarátok. A fiatal leányok különféle babonás játékokkal mulattatják magukat, járja a kártya, lutri, dominó. Mindenki örül, mindenki vigad ezen az estén, hiszen a kised Jézus nyugalmat, égi békét hozott a földre, mely csudálatosan tölti el az emberek szivét.

És mégis találunk egy fiatal kis asszonyt, a ki levert, bánatos, vajjon miért?

Mert rá gondolt távollevő férjére, kit hivatalos teendői sokszor kényszerítenek nélkülözni az édes otthon, de sohasem esett még az a nőnek oly fájdalmasan, mint éppen ma, mikor mindenki iparkodik szerettei körébe, csak az ő szegény urat tartja vissza a kötelesség.

Egyedül s nagyon elhagyatva érezte magát; eszébe jutott, hányszor mily jól mulatott ezen az estén otthon mint leány, majd az első karácsony jutott eszébe, melyet mint új asszony töltött el, ugy érezte magát akkor, mint az idegen talajba ültetett virág, szokni kellett az új helyhez és helyzethez, de azért boldog volt nagyon, mert mellette volt az, kit legjobban szeret a világon.

Az utcán vig csoport lármája hallatszik, egy könnyecppet törül ki szeméből finom, átlátszó ujjával, azután az ablakhoz lép, mily fenséges szép ott künn, a havazás megszűnt, a fellegek széteszlottak s a csillagok ezrei előtünedeztek, a hold is elfoglalta égi birodalmát, pazar fényvel ragyogva be a hólepte tájat, oly tündöklő, oly nyugodt az egész mindenség, méltó a szent estéhez. Szeretne ott állni soká, nagyon soká, de a szomszéd szobából hallatszó zaj figyelmezteti anyai kötelességére, egymásután gyújtja meg az édes-séggel és játékszerrel dúsan megrakott karácsonyfán a számtalan színes gyertyát, azután bevezeti azt a két szép szöke gyermeket, kiknek a szava elhal a meglepetéstől és egészséges piros arccskájuk csak ugy ragyog az örömtől, majd ezzel, majd azzal a kérdéssel fordulnak édes anyjukhoz.

— Ugy-e az a baba ott az enyém, — kérdi a kis Mártha.

— De azt a cukorbáránkyát én ehetem meg — mondja Lajoska. Ő már is mohó vágyat érzett megízlelni azt a Jézuska küldte cukrot, almát, datolyát, mert az sokkal jobb s édesebb ám a másiknál.

— Igen kedves gyermekeim, minden a tiétek.

— Az a gyönyörű sapka is? — kérdi tovább a kis leány, meglátva azt a finoman kiállított komótsapkát, mely szinte a fa alá volt elhelyezve.

— Oh nem — szólt az anya, kit lehangeltsága mellett is mosolyra derített a gyermek bohó s naiv kérdése, — azt a jó apának hozta a Jézuska, csak hogy látjátok kedveseim, ő nem lehet köztünk, nem vehet részt a mi örömkben. imádkoztatok a kised Jézuskához, hogy baj nélkül és szerencsésen haza jöhessen, ő oly jó, belát a ti ártatlan sziveitekbe és meghallgatja kérésteket.

A szoba csendes lesz, csak a nagy fali óra ketyegése s a gyermekek halk imája hallatszik, mit angyaltársaik azonnal elvisznek az Ur zsámolyához.

Jönnek a Betlehemesek, lábaik alatt ropog a hó, lámpásuk mint csillag fénylik már messziről, a kapu előtt megszólal a kis csengettyü.

— Szabad-e énekelni? Kiált be a legbátrabb.

— Engedjük be őket — könyörögnek a gyermekek édes anyjuknak, az pedig de hogy tudná megszegni kívánságukat.

Szabad! szabad kiáltják élénken, hallva az engedelmet, kíváncsian várják a történetdöket.

Azután csend lesz egyidőre mikor eltávoznak.

De mi ez? Valaki kopog. Tán ismét Betlehemesek?

A gyermekek, mint félénk özikék, bujnának édes anyjukhoz.

Az ajtó felnyílik s az a valaki ott áll a szobában, nagy prémes bundájában.

A nő alig akarja elhinni, ki van előtte, hanem mikor megszólal a kedves ismert hang, eloszlik minden kétely.

— Hogyan jöhettél meg — kérdi — hiszen azt irtad, hogy ujévig okvetlenül maradnod kell.

— Igen — szólt a férj — de hála az égnek megváltoztak a körülmények, lehetővé lett eljőnnöm és most itt vagyok, nos nem jól tettem?

— De hogy nem — felel az asszonyka még egy csókot adva férjének — nem is hiszed, mennyire hiányoztál.

— Most legalább megláthatod azt a szép stikkelt sapkát, amit a Jézuska neked hozott, mondja a kis Mártha, belekapaszkodva apja nyakába gömbölyü karjaival.

— Jól van, jól, te kis kofa — csitítja az anyja — hagyd a papát, fáradt lehet szegény, éhes is bizonyosan, mindjárt vacsorálunk s kevés idő múlva asztalnál ült a boldog család.

A harang megszólal az éjféli misére, a templomban felhangzik az ének »Csorda pásztorok.« Behallatszik a ház ablakán, a férj és nő még mindig ott ülnek egymás mellett, áhítattal hallgatják, oly megelégedettek, oly boldogok.

A két kis gyermek jóízűen alszik már, alszanak édes gyermek-álmokat, álmodnak a Jézuskáról és a szép karácsonyfáról.

Scossa Erzsike.

Emberi nagyság.

Nyugatnak egy kis városában, melynek lakossága nem haladja meg a 16.000 lelket, egy reggel nagy izgatottságot keltett a helység egyik legelőnyösebben ismert kereskedőjének eltűnése. Bourimel ur, az alig 50-es, gazdag ember, rég idő óta községi előljáró, nem érkezett haza az ebédre, melylyel családja várta. Három nap eltelt anélkül, hogy kitudódott volna, mi lett vele. A találgatások megindultak. Vagyoni tönkről, öngyilkosságról kezdtek beszélni; de a jegyző bizonyította, hogy Bourimel ur soha jobb helyzetben nem volt.

Lakott a városkában egy teljesen jelentéktelen fiatal ember: Dujardin Anténor. Egy kis köpcös, együgyű munkavezető, aki rendszeren igen rövid kabátot és kicsiny, csaknem láthatatlan szelű kalapot viselt. Az atyja ügyvivő volt, de fia — minden rátermettség híjjával — kénytelen volt lemondani arról, hogy atyját ez állásában kövesse. Az elhunyt kormányhivatalnok tanulmányainak és berendezésének elárverezése folytán begyűlt összeg segítségével a családi tanács Anténor számára 8—9000 frtnyi tőkét helyezett letétbe, ami éppen elégséges volt az ő henyesége fentartásához. Délután 3 óráig és 8 órától éjfélig a katonai kávéház kis termében ült a piquetasztalnál. Napjában kétszer megivott egy fél csésze feketét, s nyugodtan szíttá tajtékpipáját, amely fekete volt, mint az ében; időközönként csak annyit mondva kutyájának, hogy: Ide feküdj, Rambler!

Rambler nagyot ásított, lassan kinyújtózott, azután sóhajtott egyet, mintha azt akarta volna mondani, hogy szörnyen unatkozik; végre lefeküdt a pad alá.

Kevéssel Bourimel ur eltűnése után Dujardin Anténor vadászati engedélyével a zsebében, bejárta a városka közelében fekvő mocsaras helyeket, amint egyszer csak Rambler szimatolni kezdett s megállt egy helyben.

»Ide Rambler!« kiáltá Anténor.

De a kutya éles, szakgatott ugatást hallatott.

»Micsoda nyomra akadhatott?« kérde magában Dujardin.

Rambler panaszos kiáltásokkal felelt.

»Határozottan, kell ott valaminek lenni!«

És Anténor elővigyázattal közeledett egy csoport káka felé, mely az árok szélén nőtt. S ekkor az iszapos vízben egy hullát pillantott meg, félig alámerülve és dacára a fejen levő borzasztó sebnek, nem volt nehéz benne Bourimel urat fölismernie.

Hasonló fölindulás soha még nem zavarta meg Anténorunk egyhangú létezését.

Nekiiramodott a városnak és lihegve ért az államügyészhez, akivel legott közölte felfedezését.

Egy órával később az egész város mozgósítva lön. A bíróság kivezette magát a helyre, a hol Bourimel ur hullája feküdt, a melyet aztán kocsin bevittek. A vizsgálat megindított.

»Uram, — szólta a vizsgálóbíró Dujardin Anténorhoz — ön az első és talán az egyetlen tanu ez ügyben.«

»Tudom, — felelte Dujardin oly hangon, amelyből bizonyos fontosság érzett ki.

»A törvényszék számít önre.«

»Számíthat reám.«

E naptól kezdve Anténor lön a város hőse. Mindenki megszólította s kérdésekkel ostromolta.

»Hogyan feküdt a holttest?«

»A feje csaknem egészen a víz alatt volt, ugy-e?«

»A ruhái rendetlenségben?«

»Bizonyosan küzdelem folyt le Bourimel ur és a gyilkos közt?«

»Talán többen is voltak?«

»Ilyen derék ember!«

»Ilyen kitünő családapa!«

A kérdések és feleletek egymást ker-

gették, sűrűn, mint a jégeső. Anténor reggeltől estig ugyanazt ismételte anélkül, hogy belefáradt volna.

»Elindultam szalonkára vadászni. Amint a lőpormalom-mocsárhoz érek, a Renaud-árok mentében akartam fölmenni. Amint Rambler hirtelen megállt a mocsár szélén . . . Hivom, nem fogad szót. Közelebb megyek . . . és képzeljék el fölindulásomat . . .«

»Ah Anténor ur!«

»Az a szegény Bourimel ur! . . . a lábaim megdermedve, a feje beverve . . .«

»Rettenetes!«

»Futva jöttem a városba . . .«

»Azt nagyon jól tette ön!«

»És remélem, hogy fel fogják fedezni a gyilkosokat.«

Ez emlékezetes nap óta nem beszéltek másképpen Dujardin Anténorról, mint »az az ur, aki a Renaud-árok hulláját fölhalálta.«

A rendőrség kevéssel ezután letartóztatott egy zug-korcsmában két részeg spanyol matrózt, s egyiküknél megtalálták Bourimel ur óráját. Látna, hogy el vannak árulva, bevallották, hogy utjukban találkoztak egy vagyonszámoló polgárral, megtámadták és kirabolták. Aztán osztottak a 130 frankon, amelyet Bourimel urnál találtak, továbbá óráján, láncán és két gyűrűjén. A holttestet azután elcipelték a mocsárhoz, ahol Rambler a káka alatt megzimatolta.

A gyilkosokat az x—i esküdtszék elé vezették.

A helybeli ujság az államügyésznek felhívására megjelent tanuról így ír:

»Dujardin Anténor, kinek vallomása oly sulyosan nehezedik vádlottakra, igen kiváló fiatal ember.«

Nevének hallatára szent borzadály futja végig a hallgatóságot.

Dujardin ur, talpig feketében, méltósággal teszi le az esküt és elbeszéli a vádlóval már fölvevett adatokat.

Az elnök jószággal mondja neki:

A törvényszék gratulál önnek azon hiedelgér- és erélyért, amelyről ez esetben tanúságot tett. Ön nélkül, az ön — csaknem gondviselészerű közbenjárása nélkül ismét egygyel szaporodott volna a megtorlatlan bűncselekmények száma. Ön, uram, a társadalomnak tett szolgálatot és a társadalom köszönetet mond önnek.«

A két matrózt elítélték, egyiket halálra, másikat kényszermunkára. A palota kijáratában rokonszenves és megindult néptömeg nyitott tiszteletteljesen utat, hogy Dujardin Anténornak helyet engedjen.

A városi társaskör alelnökévé választá: a mentők egyesülete tiszteletbeli elnökévé.

Asszonyok, leányok bomlottak utána, s egy szép reggel Rognomet mester, a jegyző félrehívta s értésére adta, hogy nem kapna kocsikat, ha megkérné Prépítont de Jambenville kisasszony kezét, akinek hozománya 300.000 franc értékű földbirtok.

Egyik-másik környékbeli birtokosnő megbotránkozását fejezte ki azon, hogy egy de Jambenville egyszerűen csak Madame Dujardin legyen, de a pap, szeméit ég felé emelve, szólta:

»Ő volt az, aki feltalálta Bourimel ur holttestét. A gondviselés őt szemelte ki az igazság kiderítésére.«

S ez érv előtt mindenki meghajolt.

Miután már gazdag volt és családapa, Dujardin hamarosan megválasztott a polgármester mellé hivatalsegédnek s nem volt dalár, vagy regatta-verseny, amelybe Dujardin mint bizottsági vagy jurytag be nem választott volna.

Találkozott végül egy prefektus, aki érdemkeresztet kért számára. Levelét úgy fejezte be:

»Dujardin ur egyike a kerület notabilitásainak. Összes honfitársai becsülését bírja és általános tekintélynek örvend. Egyike ő ama

szerény és lelkiismeretes polgároknak, akik megtisztelik a földet, ahol a napot megpillantották. Egy ügyben, amely hajdan nagy port vert föl, Dujardin Anténor ur igen tiszteletreméltó szerepet játszott. Ő volt az, aki a Renaud-árok hulláját fölhalálta.«

Valahányszor valami idegen megfordult a városban, megmutatták neki a Saint Firmin tornyot, az új viztartót és Dujardin Anténort.

»Látja ön azt az urat, aki ott sétál a folyó mentén?«

»Igen.«

»És nem találja ki, hogy ki az?«

»Lelkemre! nem.«

»Nos hát . . . az Dujardin ur!«

»Dujardin . . . Dujardin . . . de hát ki legyen az a Dujardin?«

»Nem emlékszik a Bourimel-ügyre? . . . Az az ember, akit két spanyol matróz meggyilkolt . . . vagy 15 éve? . . .«

»Ah igen, ugy homályosan emlékszem.«

»Nos tehát, ez az az ur, aki fölhalálta a hulláját.«

Anténor méltósággal viseli dicsőségét. Tudja hogy híres, de nem él vissza helyzetével. Dujardin asszony nem mulasztja el névjegyére kinyomatni, hogy: született de Jambenville. Ez az emlékeztetés az ő kiletére teljesen kielégíti büszkeségét. Imádja férjét, kire ugy tekint föl, mint valami hősré s aki vele a legnagyobb tisztelettel bánik.

Időnként Madame elmegy Nantesba nagynénjéhez, vagy sógorához Bordeauxba, s ott beszélí az új hallgatóságnak:

»A férjem elment egy izben szalonkára vadászni. Egyszerre a kutyája elkezd vonítani . . . Dujardin ur elszántan megy feléje s — minden hajszála ég felé meredezik . . . egy hullát lát ott, borzasztóan megcsontitva, arca csupa vér . . .«

»Ah asszonyom! mily látvány!«

A jó de Jambenville mindig büszke a hatásra, mit szavai keltenek.

. . . Anténor a becsületrend lovagja, X. város polgármestere, környezve a lakosság tiszteletétől; és a szegény Rambler a kocsin egyik kis zugába odavetett szalmán mult ki ez árnyékvilágból.

Pedig hát tulajdonképen mégis csak ő fedezte föl a holttestet.

Franciából:
Balog Istvánné.

Egy karácsonyest.

Karácsonyest van. Hideg, metsző szél sivit végig az utcákon. A hó nagy pelyhekben hull alá s bevonja tiszta, fehér lepellet az utcákat, a házakat. Az utcákon alig jár egy-két ember. Az is siet haza, hogy otthon családja körében élvezze a legszentebb est legtisztább örömeit.

Nemsokára zajtalan, néma lesz minden. Leszáll az est. Homály borul a városra. Csak az ablakon átszűrődő fény árulja el, hogy most ünnepet ülnek mindenhol.

Csak a Bogdán Gizi házában nem akar tanyát ütni a vidámság.

A szép Bogdán Gizi ott ül a szobájában. Kisebbik gyermekét odaöleli magához, s ugy csókolja annak az ártatlan gyermeknek alá-hulló könyeit.

Nagyobbik fia ott játszadozik előtte a földön.

Az anyja csak nézi ezt a két ártatlan gyermeket. És a mig nézi, ugy érzi, hogy valami nagy, erős fájdalom szállja meg a lelkét. Sirni, zokogni szeretne, de visszafojtja előtörő könyeit. Nem akarja, hogy gyermekei lássák, hogy anyjuk szenved.

Pedig látni azon a szép asszonyon, hogy mily heves fájdalommal küzd. Keble lázasan piheg. Szemeiben valami néma lemondás honol.

Van is oka Bogdán Gizinek, hogy ne örüljön a többiekkel. Ha úgy belegendol az életébe, hát bizony ne csodálja senki, ha megátkozta azt a percet, mikor először pillantotta meg a napvilágot.

Mert biz' szomorú sors jutott osztályrészül ennek a még most is igen szép asszonynak.

Egy kis hivatalnoknak volt egyetlen leánya. Szép volt, mint a hajnalhasadáskor kippattant rózsabimbó. Gazdag sárga haja, mint valami aranypalást borult alá karcsu természetén. Kék szeméből egy élet boldogsága sugárzott ki. És ha néha kacagni kezdett, olyan volt ez a kacagás, mint egy szép, szomorú nóta.

Mert biz' Bogdán Gizi nem volt boldog. Atyja erőszakos, izgága ember volt, ki magán kívül senkit sem ismert. Csak a maga szenvedélyeinek élt, azoknak volt rabja.

Ami kevés keresete volt, azt is elitta. Hiába intette, kérte jó felesége, hogy becsülje meg magát; tekintse kis leányát, annak boldogságát.

Nem használt sem kérés, sem fenyegetés.

Hány éjszakát virrasztott át az a jó asszony a szép kis Gizikével, míg az atyjuk valami lebujsban dorbézolt.

A kis Gizi korán megszokta a nélkülözést, a szenvedést.

Tizenhat éves volt, akkor érte a legnagyobb csapás.

Akkor is karácsony est volt, mint most. Akkor is csak olyan örömtelen bus karácsony estéje a Bogdán Gizinek, mint most. Az édes anyja betegágyánál virrasztott. Atyja még e szent estét sem töltötte közöttük.

Ketten voltak. Anyja aludt, ő imádkozott. És mire beköszöntött az éj, Bogdán Gizi már csak maga volt. Az anyjának már csak kihült, hideg teteme feküdt előtte.

Ha eddig szenvedett a leány, ezután kétszeresen kijutott neki belőle.

És mégis nemsokára jött idő, midőn a szép Bogdán Gizi feledett minden szenvedést minden keserőséget. Még boldognak is érezte magát.

A szerelmes leány könnyen felejt. Bogdán Gizi is szerelmes volt. Szerette Kemény Sándort igaz szerelemmel.

Az ifju is szerette a leányt. Felismerte benne a nemes, őszinte lelket, azt a tiszta gyöngyöt, melynek fénye átkísér egy egész életen.

Sokszor együtt voltak. És ilyenkor mindakettő olyan boldog volt. Tervezgettek, ábrándoztak fiatal lelkük egyszerűségében, naivságában.

Kemény Sándor sokszor emlegette a leány előtt, hogy mihelyt kinevezik, odaviszi az ő egyszerű kicsiny lakásában s ott élnek aztán boldogságban, szeretetben.

A leány mosolyogva hallgatta ezt a beszédet. És mikor már sokat tervezgettek, mikor már csordultig voltak a boldogsággal, akkor az a becsületes, igaz lelkű gyerek megfogta annak a leálynak a két munkás kezét, s úgy kérdezte tőle tudj' Isten hányadszor:

— Szeretsz-e édes angyalom?

A leány meg csak elsusogta azt a sokszor elmondott két szót: — nagyon szeretlek.

Igy éltek ők akkor az első szerelem igaz, zavartalan boldogságában.

De hát Bogdán Gizi már csak szenvedésre született. Ez a szerelme volt forrása további szenvedéseinek.

Egyszer, mikor Kemény Sándorral ismét együtt voltak, akkor történt a dolog.

Az ifju éppen bucsuzni készült. A leány

odaborult az ifju széles mellére, az meg csókolta azt az aransárga haját, azt a halavány arcot.

Ekkor jött haza a leálynak atyja egy fiatal emberrel.

Mikor az öreg Bogdán ott látta a leányát annak az ifjunak a karjaiban, valami vadállati kiáltást hallatott.

A fiatalok megremegtek. De Kemény Sándor egyszerre magához tért. Nyugodtan odalépett az öreghez.

— Urambátyám, szeretem a leányt igaz szerelemmel, becsületesen. A leánya sem idegenkedik tőlem. Az Isten is egymásnak teremtett bennünket, hát urambátyám se válaszsza el szíveinket egymástól. Adja nekem a leánya kezét, én meg fogom becsülni.

Nyugodtan, határozott hangon beszelt így az ifju. De mikor elvégezte beszédét, hiába várta az öreg áldását.

Az csak nézett, hol az ifjura, hol meg arra a remegő leányra.

Aztán meg felkacagott. Olyan borzalmas, vérfagyasztó volt a kacagása.

— Te nyomorult, te koldusivadék, te akarnád elvenni a leányomat, az én leányomat. Ha, ha . . . ha. Hát megbolondultál. Azt hiszed, hogy ilyen gyűttmentnek neveltem ilyen szép virágszálat. Ha . . . ha . . .

És csak kacagott az öreg tovább.

Kemény Sándor ott állt előtte. Az arcát pirosra festették az öreg szavai. Keze ökölbe szorult s csak akkor tért magához, mikor hallotta, hogy egy félnék, lányos hang a nevéen szólítja:

— Sándor, az Istenre kérem, legyen nyugodt. Kemény Sándor odapillantott arra a halavány leányra.

Az öreg is meghallotta a leány szavait. Elhallgatott. Közelebb lépett a leányhoz. Az meg remegve hátrált egy lépéssel.

— Ugy-ugy, csak vissza. Érzed a bűnséged ugy-e? hát azért neveltelek, hogy szegyet hozz a fejemre, te . . . te . . .

És megfogta a leálynak aláomló sárga haját.

De aztán el is eresztette egyszerre, mert az az ifju, ki némán türte el neki mondott gyalázó szavakat, mikor látta, hogy az az ember a leányt megérinti, a leányt gyanúsítja, oda ugrott hozzá, s teljes erővel lödítette el a leánytól.

Az öreg Bogdán megtántorodott s fojtó, csukló hangon kezdett beszélni.

— Eltakarodj innen te nyomorult és át ne lépd többé a házam küszöbét.

Kemény Sándor csak állt és nézte azt az embert.

Mikor aztán a leány is szólt hozzá és kérte, hogy menjen, akkor szó nélkül fogta a kalapját s csak úgy sugva mondta oda a leálynak.

— Isten vele Gizi! Ne féljen. Megvédem én mindenkitől; — aztán elment.

Az öreg még egy ideig átkozódott s aztán egyszerre mosolygó, jókedvű lett.

Csak most volt ideje ahhoz, hogy bemutatassa azt a fiatal embert, ki eddig mozdulatlanul állt a szobában s valami gúnyos mosolylyal nézte végig a lefolyt jelenetet.

— Nézd édes lányom, ez az ur itt Kutassi Kálmán. Igen becsületes ur. Szeret téged, meg is kérte a kezdet. Én meg oda ígértem már neki. Jó dolgod lesz mellette. Gazdag ur, finom ur. Nagyon meg fog becsülni. Ugy-e édes vöm uram.

A vöm uram csak mosolygott. Odalépett a leányhoz s kezét nyújtotta neki. A leány félve fogadta el a nyújtott kezét.

Mikor aztán az az ember még át is akarta ölelni, utálattal lökte el magától.

Meglepetve állt ott a két férfi. Végre is a vöm uram törte meg a csendet.

— Fél a kicsike, no de majd megszelidítjük.

És megszelidítették. Az atya zsarnoksága, pénzvágya győzött.

Hiába ellenkezett a leány. Atyja hajthatatlan maradt. Fenyegetései megtörték annak a gyöngye leálynak az akaraterejét. Beleegyezett a házasságba.

Mikor ezt Kemény Sándor megtudta, — maga a leány mondta el neki — nem tett szemrehányást, nem panaszkodott. Egy kicsit halványabb lett az arca, egy kicsit remegett a hangja, mikor elbucszott a leánytól.

— Isten áldja Gizella! Nem volt ereje megküzdeni a sorssal, s megosztani a nyomoruságot velem. Most csak azt kívánom, legyen boldog, sokkal boldogabb, mint én vagyok. Feledjen el, majd én is megpróbálom. Az Isten áldja meg.

A leány nem tudott szólni. Csak könyei beszéltek egy kínos, nagy fájdalomról.

Kemény Sándor elment. Többé nem is látta az a szenvedő leány útját.

Felesége lett annak az embernek, a kihez atyja erőszakolta. És megkezdődött egy szomorú, fájdalmas élet. Férje erőszakos, iszákos ember volt. Amijük volt, csakhamar elfogyott s Bogdán Gizi a legnagyobb nyomornak nézett eléje két kis gyermekével.

Atyja is meghalt. Maga maradt teljesen. Férjét sokszor napokig nem látta.

Hát lehet-e csodálni, ha a szép Bogdán Gizi akkor is, mikor mindenki örül, olyan nagyon szomorú, bánatos.

Hisz az ő gyermekei nem örülnek a karácsonynak. Nekik nincs minek örülni. És hozzá még éheznek is.

Most is, hogy ott ül az a szomorú szép asszony szegényes szobájában csak megszólal a nagyobbik fiu.

— Édes anyácskám, éhes vagyok, adj ennem!

Milyen fájdalom ez annak a szegény asszonynak. Nem tud uralkodni magán. Megerednek a könyei, s csak hullnak egymásután. Sir az anya és vele sir két kis gyermeke is.

Nem is veszik észre, hogy egy kopott öltözetű, barátságatlan arcú idegen lépett be.

Csak akkor ijednek föl, mikor már köszönt is.

Bogdán Gizi ijedten öleli magához azt a két siró gyermeket.

Az idegen mosolygott, olyan szomorú, szánakozó mosolylyal.

— Ne féljen asszonyom. Nem azért jöttem, hogy bántsak valakit. Az ablakon keresztül láttam a nagy szomoruságukat. Hallottam, mikor az a kis poronty kenyeret kért. Hát azért jöttem be. Nem tudtam nézni, hogy ez a két gyerek, a Bogdán Gizi gyermekei karácsony estéjén éhezzenek.

És az a zülött alak kenyeret, sonkát vett elő. Oda tette a gyerekek elé. Azok möhön estek neki.

Az az asszony meg csak nézte azt az embert. Arca még halványabb lett, ajkai remegtek. Csak nagy sokára tudta kinyögni azt az egy szót:

— Sándor!

Az az ember meg csak mosolygott, — de szemeiben könyök csillogtak.

— Az vagyok asszonyom, Kemény Sándor. Ne féljen. Nem akarok szemrehányást tenni. Nincs is jogom ehhez — és végignézett a kopottas külsején.

— Tán be se jöttem volna, ha úgy véletlenül be nem nézek s nem látom ezt a nagy nyomoruságot. Nem tudtam elviselni ennek a látását. Megtelt a szívem fájdalommal, mikor láttam, hogy maga szenved, . . . szomorú . . .

— De hagyjuk! Nem akarok érzelegni. Nem azért jöttem. Fáztam künn. Itt barátságosabb. Megyek mindjárt, csak egy kicsit atmelegszem.

Pedig még csak be sem volt fűtve.

Bogdán Gizi nézte azt az embert, ki elfordult tőle, s a két kis gyermekkel babrált.

Valami végtelen fájdalom szállta meg a lelkét. Érezte, hogy ő az oka annak, hogy ezt az embert így kell viszontlátnia.

Ő az oka annak, hogy Kemény Sándor elzüllött.

És ez az ember most idejön, hogy kenyeret adjon az ő éhező gyermekeinek.

Valami nagy háladatosság szállta meg a lelkét. Odalépett ahhoz az emberhez. Megfogta azt a durva, vörös kezét, s mielőtt az megakadályozhatta volna, megcsókolta.

Éz a csók a szenvedő anya csókja volt.

Kemény Sándor ijedten rántotta el kezét. Aztán meg kalapja után nyult. Menni akart, de éppen akkor jött haza a Bogdán Gizi férje.

Mikor Kemény Sándor azt az embert meglátta, valami nagy keserűség szállta meg a lelkét. Szerette volna egy csapással leütni azt az embert. De aztán mintha eszébe jutott volna valami. Odalépett ahhoz az emberhez. Nyugodtan, erős hangon beszélt.

— Kutassi Kálmán, nézz körül. Ma itt karácsonyest van és a gyermekeid éheznek. Egy csavargónak kellett kenyeret adni nekik.

— Te elraboltad az én boldogságomat, tönkretetted az én életemet. Elégedjél meg ezzel az egygyel. Becsüld meg a feleségedet, azt a jó asszonyt. Szeresd ezeket a kedves gyermekeket, a te gyerekeidet. Légy becsületes, jóra való ember. Az Isten áldjon meg.

Az a csavargó elment, mielőtt megakadályozhatták volna.

De az ablaknál még egyszer megállt. Be-pillantott a szobába és látta, hogy az az ember odavonja magához azt a halaványarcú szép asszonyt, meg azt a két kis gyereket és csókolja őket sorba egymásután.

Az asszony meg sirt. De azok a könyvek az örömkönyvei voltak.

Az a csavargó is egy könyvet törölt ki a szeméből, s megindult a hideg éjszakában cél nélkül, öröm nélkül . . .

Göndör Sándor.

Karácsonyest a francia és angol szalónokban.

— Bourget Pál-tól. —

Párisban, a Champs-Elisée-ét szegélyező paloták egyikében gazdag gyermekek ünneplik a karácsonyestét. Egy neme a melegházi növényeknek, kik a pompa fényénél és az anyai szeretet melegénél fejlődnek. A sors ama kegyeltjei ők, kik alig, hogy kimondják kívánságukat, az már teljesül is. A gazdag gyermekek arcán halvány rózsaszínben tükröződik a kellemes izgatottság, mit a bekövetkező biztos öröm érzete szül. Mig a nagy teremben felállítják a karácsonyfát, addig ők mamájuk boudoirjában tartózkodnak. Az est hőse két kis leány, egyik nyolc, a másik hat éves. Szőke hajuk halványkék szalaggal van átkötve. Hajuk színe hasonló ama előkelő urnőéhez, ki ma elhagyva trónusát, melyet a nagyvilág elegáns társaságában elfoglalt, az egyszerű polgári mama szerepét adva, személyesen akarja feltárni a terem szárnyas ajtait, hogy élvezhesse gyermekei piros ajkairól elreppenő felkiáltásait a kellemes meglepetésnek, szemek örömtől való ragyogását és az elragadtatással kinyújtott karcskák reszketését. A család egyetlen fia, ki tanulmányait egy internátusban folytatja, szintén otthon van és segédkezik anyjának az ünnepély előkészítésében. Ő, mint első szülő, a kedvenc és tan azért is, mert élő képmása a szép mamának. Mily boldogság tölti el keblét ezen percben. Szeretettel függnek szemek azon a tündéren, ki rámosolyog pompás ruhák, csil-

lógó ékszerek és drága csipkék közül, melyek őt a legszebb asszonynya teszik, kivált ma, midőn gyengédebb a szokottnál. Felébredt benne a sejtelen, hogy ez egy különös előnyökkel kitüntetett lény, egy neme a ritka és nagybecsű egyéneknek és a hirtelen újra felébredt gyermeki szeretet hatása alatt hamar megcsókolja azt a párfüvés finom kezét, mely karcsu ujjaival az utolsó csecsebecsét erősíti a karácsonyfa ágaira, melyen már kigyultak a sokszínű viaszgyertyák.

Az ajtó felnyílik és a nővéreké berohannak. Ez kimondhatatlan gyönyörűség, melyre azonban tizenöt év múlva visszaemlékezni még nagyobb és kábitóbb gyönyört nyújt.

Ugy tizenöt év múlva ezek a leánykák már nagyok lesznek és biztosan férjnek. Ha a szerencse is kedvezni fog nekik és gyermekeik is lesznek, akkor a karácsonyest boldogságát még növelni fogja a visszaemlékezés erre az időre, mely mint egy szép tündéralom újból elvonul lelki szemek előtt. De ha szerencsétlenek lesznek, növelve számát ama szerencsétleneknek, kiknek gyászát a külső ragyogás csalóka fénye a világ szemek előtt elfedi, mily keserű lesz az édes emlék!

Ugy tizenöt év múlva a fiatalember úgy fog visszagondolni erre az esetre, mint a kimerült sivatagutazó az oázisra, hol megpihenhetne fáradt teste, szárnysegett lelke. Elmereng egy szép asszony arcképén, kinek az időtől barázdált arcát most ősz fürtök körítik és ki szintén gyakran el-elnézi, még ifju tüzből égő szemével emberré nőtt fiát, miközben az öregedő anyák gondolata vonul át elméjén és felsóhajt: »Mikor még ez kis fiu volt!«

Különböző bánat kifolyása ez a sóhaj. Panasz az elmúlt ifjuság miatt, talán kesergés a szőke fürtökért, de leginkább a szomorúság, hogy már nem kizárólag az övé gyermeke szíve, mint akkor ama vig órában, midőn oly elragadtatással csókolta meg kezét, melylyel az utolsó rózsaszínű viaszgyertyácskát gyújtotta meg a karácsonyán.

*

Keljünk át a La Manche csatornán és nézzünk be egy londoni előkelő házba. Kivül a mindennapi élet változatos képe, mely a Hamilonlecs féle némajátékokra emlékeztet lázasan siető mozgalmával. Nyomasztó sárga ég borul a városra és a levegő telve pelyhedező korommal. A gáz már délutáni három óra óta ég. A sovány lovaktól vont kocsik egymást érik. Helylyel-közzel egy-egy lépcsőzet vezet a földalatti vasúthoz, mely a szélrózsa minden irányában elágazik. Számptalan falragasz hirdeti a karácsonyi ajándékokat és a boltokban, melyeket már zárni készülnek, ezerféle csecsebecse vonja magára a járókelők figyelmét, kik azért mégsem állnak meg, mert Londonban senki sem áll meg. A flâneur, ez a gondtalan és szórakozni vágyó épikuriusa a párisi bonlevardnak, ép oly ismeretlen London utcáin, mint ismeretlen a munkás Temze vize előtt, az őszi nap rózsaszínben és zöldben pompázó leáldozása, mely ragyogó pikkelyekkel szórja be a Szajna tükretét. Bent a rácsos ablakok mögött szintén a gyermekek ünnepe van, de egyszersmind a felnőtteké is. Az alkalmi sütemények még a megelőző napon elkészültek és az egész család összegyűlt. A nők ruháinak színe élénk, szabása különös. Némely arcot ősz hajfonat környez, melynek tetején koronaként diszeleg a csipkés, piros fejkötő.

A kékszemű mistressek rikitókéi ruhában ékeskednek, a diszbe öltözött gentleme-nek arca pirosfényben ragyog a szokásos brandy and soda ivástól és a különféle fűszertől. De a gyermekek — mily imádni való költészet a mosolynak és nevető szemeknek! Mint hirdetik azok az üde arcok, azok a jóízű kacagások az angol nemzet egészségét és

a szülők hatalmas életerejét! Semmi ókori csecsebecse sem alakítja át a meleg otthont muzummmá; a modern butorzat is úgy van felhasználva, hogy megfeleljen az angol társadalom elvének: »Kényelem minden előtt.« Holnap felolvassák a bibliát és predikáció lesz. És husz és néhány év múlva a leánykák és fiucskák házasok lesznek, családot alapítottak, és ép ilyen módon ünneplik a karácsonyestét, ép ezzel a meleg bensőséggel. Mig ott künn, ép úgy mint ma, a kocsisok merészen hajtják lovaikat magas ülésükről, mely a kocsii háttérében van elhelyezve és a tömeg ép így fog sűrögni-forogni, szakadatlanul üzve a szerzési vágytól, mely kétszeresen édessé teszi a bizalmas családi tűzhelyet.

*

Hát a szegény gyermekek? Azok a hajléktalanok, kiknek ezrekre menő számát Hugó Viktor az ő Gavroche-ában testesítette meg? Ezek saját maguk gondoskodnak karácsonyestjokról ép úgy Londonban, mint Párisban. Oda állnak a színházak elé, felnyitják a kocsik ajtaját, felszedik az eldobott térítjegyeket, tolvaj nyelven szólitgatják egymást. Képesek ellopni egy selyemkendőt a kocsii szögletéből vagy egy órát a mellényzsebből, de képesek is megosztani bűnös szerzeményöket egy kevésbbé ügyes barátjukkal.

Éjfél felé összegyülekeznek valamely dohos pincehelyiségben vagy nyomorult padlás-szobában. Hol laknak? Hol alusznak? Irigylük-e ama velők hasonkorúakat, kik dus ajándékokat szednek le a szép zöld fenyőágakról? Nekik a jókedv, merészség és kaland jutott osztályrészül.

Ezen este nagylelkűek a járókelők.

— Hová álltal ma? — kérdi egyik gyerkőc a másikat.

— A templom ajtajába; nem kaptam semmit. És te?

— Én egy kaszinó kapujába. Jőcskán adogattak.

A muló december sötét napjai és a beköszönő januárius között, a karácsonyest meleg fényt áraszt a szegény hajléktalanok zordon életére, mely kárpótolja őket a tegnapi és holnapi szenvedésekért, ha egyáltalán emlékeznek a tegnapi és gondolnak a holnapra.

Mert az a szegények szerencséje, hogy számukra csak a ma létezik.

Hány aggódó gazda irigyelheti ezt a boldogító megnyugvást!

Franciából fordította

Kovács Julia.

Csalódás.

Elmerült a nap a láthatáron
Néma minden, csak egy kis madár
Hívja párját s az megjöve: álom
S csendborított az egész határ.

Magam ébren, elmerülve néztem
Fenn az égen holdat, csillagot
Álmadozva a csend éjjeleiben . . .
Hallhatón csak szívem dobogott.

Minden hangja, minden dobbanása
Fájdalmat hoz, búban született,
Az, kitől a boldogságot várta
Nem érdemli meg szerelmemet.

Tétsi István.

